

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
PEDAGOĢIJAS NODAĻA

**ATBALSTA PASĀKUMI BĒRNIEM AR MĀCĪŠANĀS
TRAUCĒJUMIEM PAMATSKOLĀ (6.KLASE)**

BAKALaura DARBS

Autore: **Antra Altena**

Stud. apl. aa05040

Darba vadītāja: Docente Dr. paed. Dita Nīmante

RĪGA

2013

ANOTĀCIJA

Katram cilvēkam ir vēlēšanās iegūt labu izglītību, neatkarīgi no tā vai bērnam ir vai nav kāds attīstības traucējums. Vēlme pēc izglītošanās noteica manu bakalaura darba tēmu: „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klase)”.

Bakalaura darbā tika izpētīts:

- Kas ir bērni ar speciālām vajadzībām;
- Kas ir mācīšanās traucējumi;
- Izpētīts un noskaidrots, kādi atbalsta pasākumi tiek piemēroti bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā, uzmanību pievēršot 6. klases skolēniem.

Izstrādājot anketu par atbalsta pasākumiem tika konstatēts, ka skolas savā darbā pielieto atbalsta pasākumus, lai atvieglotu mācību procesu bērniem ar mācīšanās traucējumiem.

Atslēgas vārdi: bērni ar speciālām vajadzībām, mācīšanās traucējumi, atbalsta pasākumi.

ANNOTATION

Everyone has desire to get a good education. It is not regardless of the child development disorder. The topic of my bachelor work is “Support activities for children with learning disabilities in primary school (sixth grade)”.

I have had researched about:

- Children with special needs;
- Learning disabilities;
- Supporting research for children with special learning disabilities in elementary school, focusing on the sixth grade students.

Summarizing the surveys showed supporting activities facilitated the learning process for children with disabilities.

Keywords: Children with special needs, learning disabilities, support activities.

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads.....	Error! Bookmark not defined.
1. Bērni ar speciālām vajadzībām.....	7
2. Mācīšanās traucējumi	14
2.1. Mācīšanās traucējumu raksturojums	14
2.2. Ieteikumi vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem	20
3. Atbalsts bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā	23
3.1. Pedagoģiskais atbalsts bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā.....	23
3.2. Ģimenes atbalsts bērnam ar mācīšanās traucējumiem	28
4. Normatīvo dokumentu analīze par atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā	31
4.1. Kas ir atbalsta pasākumi mācību procesā un pārbaudes darbos	31
4.2. Atbalsta pasākumi bērniem mācību procesā un pārbaudes darbos.....	33
5. Empīriskais pētījums par atbalsta pasākumiem pamatskolā (6.klase).....	37
5.1. Metodoloģijas un empīriskā pētījuma gaitas apraksts	37
5.2. Anketēšanas rezultātu apkopojums	39
5.3. Pētījuma jautājuma analīze	46
Nobeigums.....	48
Izmantotie avoti un literatūra.....	51
Pielikumi.....	53
1. pielikums. Skolu datu bāze.....	53
2. pielikums. Anketas paraugs	65
3. pielikums. Aizpildītas anketas paraugi	68
4. pielikums. Pētījuma gaitā iegūto rezultātu salīdzinājums	96

IEVADS

Skolotājiem vispārīzglītojošās masu skolās bieži savā darbā nākas sastapties ar bērniem, kuriem ir problēmas skolā, ģimenē un sabiedrībā. Tie ir bērni ar īpašām vajadzībām un bērni ar dažādiem mācību traucējumiem.

Mūsu nākotne ir bērni. Mēs par tiem rūpējamies, audzinām, skolojam, palaižam savā dzīvē, priecājamies un atbalstām viņus. Tomēr ir tādi bērni, kuriem visas šīs rūpes ir nepieciešamas ar citādu pieeju, nekā tās būtu veselam, laimīgam, fiziski un garīgi attīstītam bērnam. Tie ir bērni ar speciālām un īpašām vajadzībām, mācību traucējumiem. Agrāk, manuprāt, nebija tik liela uzmanība pievērsta šiem bērniem. Labdarības akcijas, kā „Labestības diena”, „Nepaej garām”, mūsdienās atspoguļo to, ka ne visi bērni ir vienādi spējīgi.

Bērniem ar garīgo atpalcību, dzirdes traucējumiem, tai skaitā kurlumu, runas vai valodas traucējumiem, redzes traucējumiem, tai skaitā aklumu, nopietniem emocionāliem traucējumiem, ortopēdiskiem traucējumiem, autismu, traumatiskiem smadzeņu bojājumiem, citiem veselības traucējumiem, specifiskiem mācīšanās traucējumiem, kurlumu un aklumu vai daudzveidīgiem traucējumiem ir nepieciešams īpašs atbalsts, aprūpe. Bet ir viena lieta, kas neatšķir šos bērnus no „parastajiem” bērniem. Tā ir vēlme un vajadzība pēc izglītības. Izglītība ir vajadzīga ikvienam. Grāmatā: „Sociālais darbs skolā” autori raksta, ka bērnam ar traucējumiem vajadzība pēc izglītības ir lielāka nekā bērnam, kuram nav ne kādas grūtības vai traucējumi. (Konstebls, Vaiteds, 2001, 191.lpp)

Vecāki un viņu bērni, kuriem ir kādas speciālas vai īpašas vajadzības vairāk uzdrīkstas un cenšas savā dzīvē ko mainīt. Bērni vēlas izglītoties un gūt atzinību, būt pilnvērtīgi sabiedrības locekļi. Tomēr, ir lietas, kurās viņiem ir nepieciešams lielāks atbalsts. Mācību procesā ne vienmēr viss norit tik gludi kā gribētos. Ja bērns ar kādām speciālām vajadzībām mācās vispārīzglītojošā skolā, viņam nepieciešams vēl lielāks atbalsts, sapratne, palīdzība. (Rozenfelde, 2008, 50.lpp)

Vajadzība pēc atbalsta ir arī bērniem, kuriem mācīšanās sagādā daudz lielākas grūtības nekā bērniem, kuriem nav kādu specifisku attīstības traucējumu. Lai bērni ar mācīšanās traucējumiem varētu pilntiesīgi mācīties, apgūt visas sev nepieciešamās zināšanas un prasmes, būtiska nozīme ir mācību procesa plānošanai, organizēšanai un vadīšanai. Skolas, skolas vadība, pedagogi, vecāki, dažādi speciālisti, nosaka un veido atbalsta sistēmu, lai bērns varētu veiksmīgi iekļauties skolas dzīvē. Vēlme pēc atbalsta, sapratnes un palīdzības noteica manu bakalaura darba tematu: „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6. klase).”

Pētījuma objekts: Pedagoģiskais process pamatskolā 6. klasē.

Šī ir aktuāla tēma, jo trūkst izglītojošu materiālu pedagogiem par to, kā tieši pielāgot mācību programmas izveidi bērniem ar mācību traucējumiem. Skolotāju galvenais uzdevums ir ir gatavot bērnus dzīves realitātei un palīdzēt iekļauties sabiedrībā, būt gatavam patstāvīgai dzīvei un visbeidzot, lai būtu konkurētspējīgs darba tirgū. Šim, protams, ir jābūt komandas darbam skolā, kurā jāiesaistās skolas pedagogu kolektīvam, vecākiem un speciālistiem (logopēds, psihologs un sociālais pedagogs).

Pētījuma priekšmets: Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem.

Mērķis: Izpētīt un noskaidrot, kādi atbalsta pasākumi tiek piemēroti bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā pamatskolā.

Pētījuma jautājums:

Vai skolēniem ar mācīšanās traucējumiem paplašināsies iespējas veiksmīgi apgūt mācību vielu, ja tiks pielietoti atbalsta pasākumi mācību stundās un pārbaudes darbos?

Pētījuma uzdevumi:

1. Veikt teorētisko analīzi, lai noskaidrotu, kas ir bērni ar speciālām vajadzībām;
2. Analizēt teorētisko literatūru par mācīšanās traucējumiem;
3. Analizēt normatīvos dokumentus, lai noskaidrotu, kādi ir atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā;
4. Analizēt ģimenes nozīmi bērnu ar mācīšanās traucējumiem atbalstam mācību procesā;
5. Īstenot empīrisko pētījumu par atbalsta pasākumiem pamatskolā.

Pētījuma metodes:

- 1) Teorētiskās metodes:
 - teorētiskās literatūras analīze;
 - normatīvo dokumentu analīze.
- 2) Empīriskās metodes:
 - Datu iegūšanas metode:
Anketēšana;
 - Datu apstrādes metode:
Matemātiski statistiskā metode.

1. BĒRNI AR SPECIĀLĀM VAJADZĪBĀM

Katrs bērns ienāk pasaulē ar savu ģenētisko bagāžu un šajā pasaulē dzīvo noteiktā vidē un savdabīgos apstākļos. Tas viss kopumā veicina katra bērna individuālo attīstību. Pedagoģija un ar to saistītas citas zinātnes cenšas atrast kopējas likumsakarības katra bērna mācīšanai un audzināšanai. Tomēr izrādās, ka ne visi bērni iekļaujas šajā kopējā sistēmā savu fizisko un psiholoģisko īpatnību dēļ, un tāpēc šiem bērniem nepieciešama īpaša mācīšanas un audzināšanas sistēma. Nonākot skolā, vispārīzglītojošo skolu jaunākajās klasēs nereti mācās skolēni, kuriem ir izteikti mācīšanās iemaņu, uzvedības un cita veida traucējumi, kas izraisa neiespējamu mācības vielas apguvi šiem skolēniem. Tie var būt skolēni, kuriem sākotnējā izglītošanās veidojusies uz pedagoģiski nelabvēlīga fona, kuriem ir dažādi attīstības traucējumi vai garīgā atpalicība dažādās pakāpēs, kuri labāk mācītos un attīstītos speciālajā skolā, kurā iespējams labāk ievērot katra bērna individuālās īpatnības un nodrošināt individuālāku pieeju. (Freimanis, 2007)

Katram no mums šajā pasaulē ir savs mērķis, bet pamatvajadzības mums visiem tomēr ir vienas:

- ✓ fizioloģiskās vajadzības – uzturs, pašsajūta, fiziskās aktivitātes, pārmaiņas, atpūta, apģērbs;
- ✓ drošības vajadzības – atbalsts, sapratne. Bērnam nepieciešams just, ka viņš var uzticēties. Būt pasargātam no neveiksmēm, situācijām, kurās jādzird kritika, pārmetumi;
- ✓ skolotājam jārespektē bērna drošības vajadzības, kā arī jānodrošina bērnam nepieciešamo informāciju viņam saprotamā veidā;
- ✓ mīlestības un piederības vajadzības. Bērns nevar iztikt bez mīlestības, būt pieņemtam, piederības izjūtas: „Es esmu kādam nepieciešams”. „Mani mīl un es mīlu”;
- ✓ pašcieņas vajadzības – tikt atzītam, tikt novērtētam, vēlme pašapliecināties un pierādīt sev un citiem, ka „es to spēju”;
- ✓ pašīstenošanās vajadzības – atrast papildījumu un realizēt savu radošo potenciālu. Izvēles brīvība, iespēja realizēt vaļas prieku. Mācības, kurās var realizēt savas spējas, gūt gandarījumu. Sasniedzami mērķi. (Engere, 2004, 41.lpp)

Cilvēki vēlas būt piederīgi kādam konkrētam sabiedrības slānim, dzīvē kaut ko sasniegt un būt noderīgi sev un savai sabiedrībai. Bet ne vienmēr viss ir tikai mūsu rokās. Katram cilvēkam ir dots kāds uzdevums šajā dzīvē. Un ne tikai no katra paša cilvēka būs atkarīgs cik veiksmīgi vai neveiksmīgi būs dzīvi nodzīvojis.

Hananija Zamska grāmatā „*Speciālās pedagogijas vēsture*” senākos laikos bērni ar īpašām vajadzībām dēvēti par – anomāliem, nenormālie bērniem, garīgi atpalikuši, kas mūsdienās nomaina ar terminu – garīgās attīstības traucējumi, bērns ar garīgās attīstības traucējumiem, traucējumi.

Atšķirības starp cilvēkiem bijušas vienmēr. Diemžēl blakus individuāli psiholoģiskajām īpatnībām, kas nav ārpus normas ietvariem, sastopamas arī novirzes no normālā attīstības līmeņa, konkrēti – intelektuālās jomas traucējumi. Šodien jau vairs nevar pārskatīt visu naivo skaidrojumu spektru, ko šai parādībai pierakstīja daudzu gadsimtu cilvēces vēstures laikā. Pēc datu fragmentiem zināms, ka attieksme pret cilvēkiem, kuriem ir garīgās attīstības traucējumi, bijusi visdažādākā – no cietsirdīgas vajāšanas līdz labdabīgai pieskatīšanai. Tomēr tikai jaunākajā vēsturē apzinājās bērnu ar garīgās attīstības traucējumiem izglītošanas un audzināšanas problēmu, lai adaptētu viņus dzīvei sabiedrībā. (Zamskis, 2007, 10.lpp)

Lietas, kuras agrāk nepubliskoja, šobrīd ir vairāk aktuālas. Mainoties sabiedrībai mainās arī cilvēki un viņu domāšana. Nav iespējams noskaidrot, izzināt kas būs nākotnē, kādi jauninājumi tiks ieviesti, kas tiks atklāts. Neatkarīgi no visiem apkārtējās vides ietekmes faktoriem, katram cilvēkam ir un būs tiesības paust savu veidoli un uzskatus.

Zinātnisko rakstu krājumā „Pedagoģijas vēsture. 15 jautājumi” autors uzsver, ka senākos laikos citādie bērni un viņu pedagogi bija izstumti no sabiedrības: „Speciālās izglītības skolotāji un viņu audzēkņi tika izolēti no vairākuma vispārējās izglītības iestādēs, speciālās izglītības darbinieki un parasto skolu skolotāji dzīvoja nodalītās sfērās, viens par otru domājot, ka tas lieto atšķirīgas metodes un runā atšķirīgā valodā”. (Vinzere, 2010, 212.lpp)

Cilvēki paliek drošāki savos darbos. Tādēļ neviens vairs nebaidās, ko par mums teiks vai domās citi. Ja senākos laikos bērni ar īpašām vajadzībām tika dēvēti diezgan „nekaunīgos” vārdos un speciāli atdalīti no vispārējās normas, tad pašlaik sabiedrība visu pieņem un akceptē. Jo „īpašie” bērni bija, ir un būs.

LR normatīvajos aktos definēts, kas ir bērni ar īpašām vajadzībām:

53.pants. Bērns ar īpašām vajadzībām jēdziens

Bērns ar īpašām vajadzībām ir bērns, kuram sakarā ar slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisītiem orgānu sistēmas funkciju traucējumiem ir nepieciešama papildu medicīniskā un sociālā palīdzība neatkarīgi no tā, vai likumā paredzētajā kārtībā ir noteikta invaliditāte. (Bērnu tiesības aizsardzības likums, 1998, 14.lpp)

Jebkuram cilvēkam ir nepieciešams atbalsts, sapratne, rūpes. Neatkarīgi no tā vai bērnam ir kāds traucējums vai nav. Bērns ar īpašām vajadzībām prasa zināmu atbildību, kura rezultātā ir jāizprot viņa vēlmes un vajadzības. Un atbalsts ir jāsniedz gan valstij gan visai

sabiedrībai kopumā, sākot no iejūtības, beidzot ar palīdzības sniegšanu visos sev pieejamos veidos.

54.pants. Tiesības bērnam ar īpašām vajadzībām dzīvot pilnvērtīgu dzīvi

Bērnam ar īpašām vajadzībām ir tādas pašas tiesības uz aktīvu dzīvi, tiesības attīstīties un iegūt vispārējo un profesionālo izglītību atbilstoši savām fiziskajām un garīgajām spējām un vēlmēm, kā arī tiesības piedalīties sabiedriskajā dzīvē kā jebkuram citam bērnam.(Bērnu tiesības aizsardzības likums, 1998, 14-15.lpp)

Cilvēkus nevajag un nedrīkst dalīt un nošķirt. Visi cilvēki ir pilntiesīgi sabiedrības locekļi neatkarīgi no tā, kā viņi izskatās, uzvedās vai kā citādi izpauž savas domas. Mēs nedrīkstam izstumt citus, pat nezinot, kas dzīvē var sagaidīt mūs pašus. Samierinoties un pieņemot lietas, kuras sastopamas apkārtējā vidē palīdz saskatīt un novērtēt dzīves galvenās vērtības.

55.pants. Īpaša aprūpe bērnam ar īpašām vajadzībām

- (1) Bērnam ar īpašām vajadzībām ir tiesības uz vecāku īpašu aprūpi.
- (2) Valsts un pašvaldība palīdz bērnam ar īpašām vajadzībām integrēties sabiedrībā un nodrošina viņam medicīniskos un sociālos pakalpojumus atbilstoši likumam „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību”.
- (3) Bērns ar īpašām vajadzībām, kura aprūpi ģimene nevar nodrošināt, ņemams pilnā valsts vai pašvaldības aprūpē.
- (4) Nododot adoptēšanai bērnu ar īpašām vajadzībām, adoptētāji informējami par bērna veselības stāvokli, attīstības īpatnībām un to sekām, kā arī par bērna aprūpes īpatnībām.(Bērnu tiesības aizsardzības likums, 1998, 15.lpp)

LR normatīvie akti nosaka vēl papildus līdzekļus, kādus var pielietot, izmantot, iegūt bērni ar īpašām vajadzībām, kas būtiski atvieglo viņu dzīvi, lai viņi iekļautos sabiedrībā kā pilntiesīgi sabiedrības locekļi.

F. Lamanova grāmatā: „Tavas tiesības un pienākumi. 2.daļa” apraksta bērna ar īpašām vajadzībām papildu tiesības:

- dzīvot pilnvērtīgu un aktīvu dzīvi;
- saņemt papildus valsts un pašvaldību materiālo, medicīnisko un sociālo palīdzību (invaliditātes pensiju, pabalstus, iespēju bez maksas braukt sabiedriskajā transportā, izņemot taksometrus, saņemt sociālo rehabilitāciju, atrasties dienas aprūpes centrā, pansionātā u.c.);
- saņemt sociālo palīdzību, lai integrētos sabiedrībā (ēku projektēšanas un jaunu sabiedriskā transporta sistēmu projektēšana, ievērojot invalīdu speciālās vajadzības);

- saņemt palīdzību savai attīstībai, iespējai iegūt vispārējo un profesionālo izglītību atbilstoši veselības stāvoklim spējām un interesēm (var būt valsts speciālās izglītības iestādes, pašvaldību speciālās izglītības iestādes – internātskolas, skolas, rehabilitācijas centri, kā arī privātās speciālās izglītības iestādes);
- saņemt palīdzību, lai apgūtu piemērotu profesiju;
- saņemt palīdzību sagatavoties darbam;
- saņemt palīdzību piemērota darba meklējumos;
- saņemt atvieglojumus darba laikā (nepieciešams ārsta atzinums);
- saņemt palīdzību, lai varētu piedalīties sabiedriskajā dzīvē;
- saņemt palīdzību kultūras, sporta un izklaidējošu pasākumu apmeklēšanai;
- saņemt palīdzību dzīves un sadzīves apstākļu uzlabošanai;
- tikt nodrošinātam ar servisa dzīvokli ja ir nepieciešama īpaša sociālā aprūpe;
- saņemt speciāli apmācītu pedagogu un sociālo darbinieku palīdzību;
- tikt adoptētam u.c.(Lamanova, 2002, 154 – 166.lpp)

Kā redzams, pilnīgi visiem ir savas tiesības un pienākumi, kuri ir jāievēro un jāizpilda no labākās sirdsapziņas. Visa pamatā ir liels un smags darbs, kurš prasa pacietību, bet gala rezultātā var strādāt ilgtermiņā.

Personas ar speciālām vajadzībām ir sarežģīta un daudzveidīga sociālā grupa. Atkarībā no traucējuma rakstura daži traucējumi personas attīstībā var tikt pilnīgi novērsti, citi – koriģēti, citi var laika gaitā vairāk vai mazāk kompensēties.(Freimanis, 2007)

Ļoti būtiski ir traucējumu atklāt jau agrīnā periodā, kas varētu dot cerību uz veiksmīgāku atveseļošanās un attīstības procesu. Jo ātrāk bērnam tiks sniegta viņam nepieciešamā palīdzība jo labāk.

Ilgvara Freimaņa grāmatā „*Ieskats speciālās skolas darbā*” autors raksta: „Jo jaunāks bērns, jo vairāk vispirms izpaudīsies attīstības traucējumu parādības – dizontogēnēze. Jo agrīnāk noticis smadzeņu bojājums, jo biežāk dizontogēnēzes ainā izpaudīsies psihes nepilnības un savdabīgas attīstības komponenti”.(Freimanis, 2007, 22-23.lpp)

Tieši tādēļ ir būtiski laikus pamanīt visas nepilnības vai ko neparastu bērna attīstībā.

Bērna fizisko un garīgo traucējumu attīstības raksturs ietekmē visu viņa izziņas darbības attīstības gaitu un gala rezultātu. Pēc traucējumu novēršanas daži bērni var sekmīgi mācīties parastajās mācību iestādēs, citiem nepieciešamas speciāli organizētas mācības tikai sākumposmā, bet daudziem bērniem ar speciālām vajadzībām nepieciešami speciāli organizēta mācīšana un audzināšana līdz viņu izglītošanas beigām.

Speciālā pedagoģija cenšas atrast bērnu ar speciālām vajadzībām attīstības, mācīšanas un audzināšanas kopējās likumsakarības. Šīs likumsakarības var noskaidrot tikai tad, ja dažādie speciālisti (speciālie pedagogi, pedagogi, logopēdi, ārsti fiziologi, psihologi, speciālie darbinieki) ievēro kompleksu un vispusīgu pieeju šo bērnu izpētē, nodrošinot atbilstošu mācīšanu un audzināšanu, t.i., visiem speciālistiem un starp profesionāļiem jāstrādā vienotā komandā speciālā pedagoga vadībā. (Freimanis, 2007)

Kaut arī izglītība nemitīgi pievienojas pārmaiņām sabiedrībā un visā pasaulē, tā nedrīkst noniecināt tās pamatvērtības un sasniegumus, ko uzkrājusi cilvēce. Izglītības politikā ir svarīgi divi mērķi:

1. Panākt augstus, bet sasniedzamus izglītības standartus;
 2. Balstīties uz vienlīdzības principu, kas garantētu izglītību visiem.
- (Celma, 2006, 79.lpp)

Lai arī bērni ar speciālām vajadzībām varētu būt pilntiesīgi sabiedrības locekļi, arī viņiem ir tiesības uz izglītību un vēlmi sevi pierādīt. Ir iespējami dažādi veidi, kur un kā iegūt sev nepieciešamās prasmes un iemaņas.

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības attīstības programmā 1998. – 2003. g. aplūko sniegtās speciālās izglītības bērnu dažādo grupu klasifikāciju. (skatīt 1.1 tabulu)

1.1.tabula

Speciālās izglītības bērnu dažādo grupu klasifikācija (Šteinberga, S., Tūbele, S., 2004, 12.lpp)

SPECIĀLĀS IZGLĪTĪBAS KLASIFIKĀCIJAS GRUPAS	Bērni redzes traucējumiem
	Bērni ar dzirdes traucējumiem
	Bērni ar valodas traucējumiem
	Bērni ar psihiskās attīstības aizturi un mācīšanās grūtībām
	Bērni ar garīgās attīstības traucējumiem
	Bērni ar psihoneiroloģiskajām slimībām
	Bērni ar kustību un balsta aparāta traucējumiem
	Bērni ar smagām somatiskām saslimšanām

Atbilstoši speciālās izglītības attīstības koncepcijai:

- speciālās izglītības iestādes var atvērt katrā reģionā atbilstoši pieprasījumam. Šajās iestādēs mācās tie bērni, kuri dažādu apstākļu dēļ nevar izglītoties vispārējās izglītības iestādē. Speciālās izglītības iestādē maksimāli nodrošina skolēna speciālo vajadzību ievērošanu, darbu organizē atbilstoši speciālās izglītības iestādes nolikuma, mācību priekšmetu un kursu stundu paraugplānā un izglītības programmu prasībām;

- speciālās klases (grupas) bērniem ar speciālām vajadzībām var atvērt jebkurā vispārējās izglītības iestādē. Speciālo klašu (grupu) darbu organizē saskaņā ar attīstības traucējuma veidam atbilstošās izglītības iestādes nolikumu, mācību priekšmetu kursu un stundu paraugplānu un izglītības programmu prasībām, nodrošinot individuālu pieeju, saudzējošu režīmu un attīstību veicinošus apstākļus;

- bērnu un jauniešu rehabilitācijas centru veidošanas mērķis ir turpināt gatavot dzīvei bērnus, kuriem ir ļoti smaga atpalcības vai vairāki smagi attīstības traucējumi;

- speciālās izglītības attīstības centra pedagogi un mediķi kopīgi ar vispārējās izglītības iestāžu pedagogiem un bērnu vecākiem veic regulāru bērnu izpēti un diagnosticēšanas darbu, nosaka izglītības un attīstības problēmas un iespējamās speciālās palīdzības veidus, piemēro un veido jaunus metodiskos un mācību palīg līdzekļus, plāno atsevišķu mācību stundu un pasākumu norisi, izstrādā individuālās izglītības programmas, apkopo informāciju par bērna attīstību un veselības stāvokli, organizē seminārus un kursus vispārējās izglītības iestāžu pedagogiem un bērnu vecākiem;

- integratīvās skolas ir izglītības iestādes, kurās līdztekus veselajiem bērniem integrēti arī bērni ar speciālām vajadzībām. Šo skolu galvenie uzdevumi darbā ar bērniem, kuriem ir speciālās vajadzības, ir nodrošināt mācību un audzināšanas darbu atbilstoši katra bērna speciālajām vajadzībām, īstenojot izglītības individuālās programmas.

Valstī var veidot privātās speciālās izglītības iestādes. Personu ar speciālajām vajadzībām izglītošana privātās izglītības iestādēs tiek finansēta no valsts budžeta. Izglītošanas darbu organizē saskaņā ar attīstības traucējuma veidam atbilstošās izglītības iestādes nolikumu, mācību priekšmetu kursu un stundu paraugplānu un izglītības programmu prasībām. (Freimanis, 2007, 14 -15.lpp)

Ja sabiedrība domā, ka bērni, kuriem ir kāds attīstības traucējums nevar iegūt sev izglītību, tad cilvēki būtiski maldās. LR ir diezgan daudz un dažādu veidu, kā un kur iekļauties kopējā sabiedrībā un iegūt izglītību attiecīgi bērna traucējuma veidam.

Ar speciālo izglītību jānodarbojas:

- valdībai, pašvaldībām, sabiedriskajām organizācijām un uzņēmēj sabiedrībām, kuras savā darbībā ir saistītas ar speciālo izglītību, tās politikas veidošanu un īstenošanu;

- speciālās izglītības iestādēm;
- vispārējās izglītības iestādēm, kurās mācās bērni ar speciālām vajadzībām;
- augstskolām, kuras sagatavo pedagogus;
- pedagoģiski medicīniskajām komisijām;
- cilvēktiesību aizsardzības institūcijām; sociālajiem darbiniekiem;
- ģimenēm, kurās aug bērni ar speciālām vajadzībām.(Freimanis, 2007, 18.lpp)

Latvijā pastāv nevienlīdzība starp dažādām sociālām grupām, un ja valsts neatbalstīs visus cilvēkus kā vienu veselumu, nevienlīdzība, necieņa vienam pret otru nemainīsies. Sadarbojoties ar dažādu nozaru pārstāvjiem tiek nodrošināts nepieciešamais atbalsts bērniem ar attīstības traucējumiem.

Analizējot literatūru par bērniem ar attīstības traucējumiem var secināt, ka bērns ar īpašām vajadzībām ir bērns, kuram sakarā ar slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisītiem orgānu sistēmas funkciju traucējumiem ir nepieciešama papildu medicīniskā un sociālā palīdzība. Jebkuram bērnam ir savas tiesības un pienākumi neatkarīgi no tā vai bērnam ir kāds attīstības traucējums vai nav. Bērniem ar īpašām vajadzībām ir nepieciešams gan atbalsts, rūpes, sapratne, izglītība, lai arī viņi iekļautos un būtu piederīgi pie vispārējās sabiedrības un kļūtu par pilntiesīgiem tās locekļiem.

Līdz ar „citādo” bērnu iekļaušanu mūsdienu sabiedrībā, paaugstināsies paša bērna spējas un ticība saviem spēkiem, ka arī viņam ir tiesības saņemt labu izglītību un labi apmaksātu darbu. Lai bērns ar attīstības traucējumiem iekļautos, svarīga ir gan iegūtā izglītība, gan pats mācību process, tomēr ir daļa cilvēku, kuriem mācības un mācīšanās sagādā daudz lielākas grūtības.

2. MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMI

2.1 Mācīšanās traucējumu raksturojums

Katra cilvēka sapnis ir dzīvē kaut ko saniegt. Lai varētu kāpt pa karjeras kāpnēm un dzīvē gūtu gandarījumu viens no būtiskiem priekšnoteikumiem ir laba izglītība.

Kas jādara mūsdienu skolai? Jārada iespējami labāki apstākļi skolēna kā personības izaugsmei. Izglītības iestādei kā sociālam institūtam jārada vide, kur katrs bērns var attīstīties kā unikāla, neatkārrojama individualitāte. Jāpalīdz bērnam atklāties, attīstīties, izvēlēties noturīgas intereses un sociālās vajadzības. Tāpēc, veidojot izglītības vidi un mūsdienu izglītības iestādi, nevajadzētu sākt ar bērnu atlasīšanu pēc spējām, pat ne ar sabiedrībai noderīgo personības īpašību veidošanu, bet gan ar kvalificētu katra skolēna personības pedagoģisko izpēti. Vajadzīga nevis izolēta, bet gan izglītojoša vide, kurā ikvienam bērnam, arī atstumtajiem, ir iespēja sevi apliecināt. Personības attīstība visās valstīs tiek uzskatīta par neatņemamu sociokultūras vides daļu, kurā dzīvo cilvēks. Esot šajā vidē, no vienas puses, skolēns apgūst tās vērtības, prasības, adaptējas šajā vidē; no otras puses, aktīvi veido nosacījumus, lai iekļautos šajā kultūrvide atbilstoši savām īpatnībām, pasaules uzskatam, vērtībām un personības uzstādījumam. Tomēr izglītojošā procesa galvenā funkcija ir vienotas izziņas telpas veidošana un individuālas attīstības veicināšana. (Šmite, 2004, 10.lpp)

Mūsdienu skolas galvenā vērtība ir bērns un ja nebūs bērnu, kuri vēlētos iegūt labu izglītību, skolu mērķi un izvirzītie uzdevumi neattaisnos savas cerības. Lai iegūtu informāciju, kā vislabāk palīdzēt bērnam mācību procesā, nedrīkst aizmirst cilvēciskās vērtības. Iepazīstot bērnu, kādas ir viņa rakstura iezīmes, vide, kurā viņš dzīvo, sniedz lielāku priekšstatu par to, kas viņam ir būtiskākais. Veiksmīga emocionālā saskarsme sniedz drošības izjūtu un uzticēšanos gan no bērna gan no pedagoga puses.

Izglītības mērķis ir cilvēka vispusīga un harmoniska attīstība un jaunās paaudzes sagatavošana aktīvam sabiedriskajam un ražošanas darbam. Tā kā cilvēka būtība ir visu sabiedrisko attiecību kopums, tad izglītības saturam jāpanāk, lai veidotos „cilvēka attieksme pret pasauli – redze, dzirde, oža, garša, tauste, domāšana, vērošana, jušana, vēlēšanās, darbība, mīlestība, - vārdu sakot, visi viņa individualitātes orgāni.”(Mahmutovs, 1985, 25.lpp)

M. Mahmutovs savos darbos uzsver, ka jauno mazotnes cilvēks iepazīst un izzina lietas sev visapkārt. Un izzināšanas process notiek nepārtraukti un ilgst visa cilvēka mūža garumā. V. Šibajevs papildina viņa teikto. Mācīšanās ir nepārtraukts process mūža garumā, sākumā kā bērna personības veidošanās un uzvedības regulēšana. Jebkura personība ir neatkārtojama, un tā veidojas tādu faktoru kā fiziskās īpašības, apkārtējā vide, individuālā pieredze un kultūras

mijiedarbībā. Izglītība savā struktūrā ietver mācīšanos kā procesu un kā rezultātu, kurš realizējas zināšanās un prasmēs, attieksmēs un vērtību orientācijā. Audzināšana var būt kā integrēta, tā arī specializēta un virzīta uz kādu plānotu rezultātu. Valsts izglītības sistēma ir viens no varenākajiem vadības līdzekļiem sociālo un profesionālo struktūru attīstībā, sabiedrības garīgās dzīves pilnveidošanā.(Šibajevs, 2002, 56.lpp)

Pētot literatūru par mācīšanos un mācībām var secināt, ka tas ir ilgstošs process, kurš prasa zināmu laiku un pacietības. Darba autori grāmatā „Pedagoģiskā psiholoģija” apraksta, ka mācīšanās ir process, kurā organisms pieredzes rezultātā maina savu uzvedību.(Berliners, Geidžs, 1999, 204.lpp)

Mācīšanās var būt apgrūtināta jebkurā vecumā un jebkurai cilvēkam. Reti, kad var izdomāt un izpildīt darbības pēc noteiktas izveidotas shēmas. Cilvēks lietas apgūst pieredzes rezultātā. Personīgi saskaroties ar lietām, izveidojās priekšstats par lietu būtību. Ne tikai pats mācīšanās process var būt rādītājs bērna veiksmīgai zināšanu apguvei. Bērna uztvere un izpratne par lietām sev apkārt var ietekmēt visu viņa attīstību kopumā.

Klasiskajā biheivioristiskajā izpratnē mācīšanās ir saikne starp stimulu un reakciju. Uzvedība tiek skaidrota kā cilvēka reakcija uz apkārtējās vides radītajiem impulsiem – stimuliem. Ne ģenētiskai ietekmei, ne iekšējiem nobriešanas procesiem nav izšķirošas nozīmes.(Gudjons, 1998, 169.lpp)

Cilvēka uzvedība, viņa nospraustie mērķi sekmē vispusīgas personības attīstību. Būtiska nozīme ir bērna attieksmei, prasmēm un zināšanām.

Cilvēces uzkrātā dzīves pieredze liecina, ka mūsdienu cilvēks pasauli izjūt, gan izprot un savā rīcībā pauž aktīvu attieksmi pret sevi un apkārtni. Konkrētas zināšanas, prasmes un attieksmes veido izglītotu cilvēku:

- ✓ Izglītots cilvēks ir sakārtots cilvēks.
- ✓ Izglītots cilvēks dzīvo sakārtotu dzīvi.
- ✓ Izglītojošā darbība ir sakārtota cilvēka darbība.(Broks, 2000, 95.lpp)

Mērķtiecīgi dzīvojot un prast izmantot visus sev pieejamos resursus, rezultātā cilvēkam rodas pārliecība un lielāka motivācija tam, ko viņš dara.

Protams, izglītība ir svarīga, tomēr pastāv arī daži izņēmumi, kuriem šis ceļš līdz kādam nospraustajam posmam ir krietni vien garāks. Šteinera grāmatā „Vispārējā cilvēkmācība kā pedagoģijas pamats” autors secina, ka audzināšana un mācīšanās sākās tikai tad, ja bērns patiešām ir iekļāvis pasaules kārtībā. Iespējams, ka mēs nemaz neapjaušam, ka ir tādi bērni, kuriem mācīšanās process ir nedaudz apgrūtināts un viss viņiem neizdodas ar vieglu roku. (Šteiners, 2000)

Bērniem, kuriem ir grūtības mācībās un mācību procesā var dēvēt par bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Mācīšanās traucējumi ir neiroloģiski traucējumi, kas ietekmē galvas smadzeņu spēju izprast, atcerēties vai nodot informāciju. Mācīšanās traucējumi var ietekmēt mācīšanās pamata prasmes:

- Lasīšanu;
- Rakstīšanu;
- Rēķināšanu.(Liepniece, 2012, 4.lpp)

Īstenībā mācīšanās traucējumi bieži vien ir gluži nemanāmi, jo šķiet, ka šiem bērniem nekādu trūkumu nav. Daudzu šo bērnu inteliģence svārstās robežās no vidējās līdz pat izcilai, un parasti īpaši iezīmīgi ir tas, ka viņi ir spējīgi (pat ļoti spējīgi) kādā noteiktā jomā. Piemēram, bērns četrus gadus vecumā zina par dinozauriem visu, ko vien iespējams zināt, taču nevar un nespēj atcerēties alfabētu? Kā bērns var nevainojami izlasīt rindkopu skaļā balsī un pēc piecām minūtēm neatcerēties tās saturu?(Smita, Strika, 1998, 7.lpp)

Bērnus ar mācīšanās traucējumiem ir ļoti grūti atšķirt no bērniem, kuriem nav nekādu traucējumu. Bērni, kā jau bērni var atšķirties un neatšķirties ar savu uzvedību, un diezgan grūti ir pateikt, kurā brīdī traucējums ir atklājies, ja to nav izdarījuši ārsti. Būtiski ir vērot bērnu un mēģināt izprast visas bērna vecumposma īpatnības.

T. Landra apkopojot P. Vestvuda rakstīto informāciju par bērniem ar mācīšanās traucējumiem „Vecāku rokasgrāmata: kā palīdzēt bērnam ar mācīšanās traucējumiem” definē tos aprakstoši: “Bērni, kuriem dažādu bioloģisku un sociālu faktoru ietekmē rodas noturīgas grūtības mācību programmas apguvē, pie tam nav diagnosticēta garīga atpalcība (viegli garīgās attīstības traucējumi rada līdzīgas problēmas kā mācīšanās traucējumi), sensoro sistēmu un kustību traucējumi.(Landra, 2012, 2.lpp)

Ir daudzi bērni, kuri ar mācīšanās traucējumiem dzīvē ir laimīgi un labi pielāgojušies, taču daļai saistībā ar šiem traucējumiem izveidojas emocionālas grūtības. Mēģinot paveikt to, ko viņi nespēj, šie skolēni nonāk tādā izmisumā, ka bezcerībā atmet mācībām ar roku un sāk izgudrot paņēmienus, kā no tām izvairīties. Viņi apšaubā savas prāta spējas un paši sāk uzskatīt sevi par bezcerīgiem. Daudzi saniknojas un savas dusmas izlādē uz āru; citiem trauksme un depresija. Tā vai citādi šiem bērniem rodas tendence sociāli izolēties, un viņi bieži cieš no vientulības un zemas pašcieņas.(Smita, Strika, 1998, 9.lpp)

Bērna audzināšanu nedrīkst atstāt novārtā un jāizvērtē visi faktori, kas šķiet aizdomīgi.

Mācīšanās traucējumus izraisa bioloģiskie faktori:

- smadzeņu bojājumi – traumas, asins izplūdumi, audzēji, encefalīts, meningīts, neārstējami iekšējās sekrēcijas dziedzeru darbības traucējumi, hipoglikēmija

- (pazemināts glikozes daudzums asinīs), nepietiekams uzturs, svins, skābekļa trūkums, slīkšana, dūmu saelpošanās, apstarošana, cukurslimība, masaliņas, nieru slimības;
- traucējumi smadzeņu attīstībā – grūtniecības laikā; nevienmērīga smadzeņu rajonu attīstība – labās un kreisās puslodes aktivitātes, pieres daivu pazemināta aktivitāte;
 - neiroķīmiskā līdzsvara traucējumi – alkohola, narkotiku, līmes ietekme; UDHS (uzmanības deficīta hiperaktivitātes sindroms). Te līdzēt var tikai ārstēšana un psiholoģiska ietekme;
 - pārmantojamība – lasīšanas, rakstības, izrunas traucējumi; neiroloģiskie traucējumi u.c.;
 - vides ietekme.(Freimanis, 2007, 35.lpp)

Tie ir tikai daži fakti, kuri nosaka, ka bērnam varētu būt problēmas mācību procesā. Tomēr ne tikai bērna bioloģiskie faktori var noteikt vai viņam piemīt mācīšanās traucējumi vai nē.

R. Nobela grāmatā „Skola visiem” raksta, ka joprojām noris strīdi par to, kā īsti definēt mācīšanās traucējumus, tomēr var runāt par vispārīgiem kopīgiem pieņēmumiem. Pašlaik mācīšanās traucējumus definē kā izteiktas atšķirības jeb neatbilstību starp bērna sasniegumiem un intelektuālajām spējām vienā vai vairākās jomās.(Nobela, Skola visiem, 2002, 231.lpp)

Galvenās iezīmes, kuras raksturo mācīšanās traucējumus atspoguļotas 2.1 tabulā.

2.1 tabula

Mācīšanās traucējumu daudzpusīgie cēloņi

(Miezīte, Skola visiem, 2002, 10.lpp)

Mācīšanās traucējumi		
Akadēmiskās grūtības un atšķirīgas sekmes mācību priekšmetos	Kognitīvās problēmas	Sociāli emocionālās problēmas
lasītprasme	uzmanības nenoturīgums	hiperaktivitāte
lasītā izpratne	uztveres	pašapziņa
rēķināšana	sīkās un lielās motorikas	iemācīta bezspēcība
matemātiskā domāšana	atmiņas	saskarsmes grūtības
rakstiska izteikšanās	problēmu risināšanas	izklaidība
mutiska izteikšanās	metakognitīvās	motivācija
klausīšanās		

Daudziem bērniem ar mācīšanās traucējumiem uzvedība ir tāda, ka skolā tie rada viņiem vēl papildus grūtības. Te pašu sliktāko slavu ieguvusi hiperaktivitāte – galēji nemierīga uzvedība, kas izpaužas 15 – 20 procentiem bērnu ar mācīšanās traucējumiem.

Grāmatā „Kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem” autore raksturo, ka hiperaktivitāte ir gan individuāla, gan sociāla problēma, tāpēc būtu svarīgi izanalizēt vecāku un pedagogu, vienaudžu lietderīgu mācību un mācīšanās procesu. (Medne, 2007)

Svarīgi ir neatstāt visu pašplūsmā un censties saskatīt, ka bērna uzvedībā ir kaut kas aizdomīgs. Lai arī mums dažreiz šķiet, ka bērni ir kā jau bērni, un katru dienu viņiem mainās gan domas gan viedokļi. Tomēr aplūkojot un analizējot visus plusus un mīnus svarīgi ir būt objektīviem. Uz savu bērnu dažkārt ir jāpaskatās ar kritisku aci.

Citi uzvedības grūtības veidi, kas bieži vērojami jauniešiem ar mācīšanās traucējumiem, ir šādi:

- Nenoturīga uzmanība: bērns ir izklaidīgs, ātri zaudē interesi par jauno nodarbību, steidzīgi ķeras te pie vienas nodarbības, te atkal pie citas, un bieži pamet darbu vai ieceri nepabeigtu.
- Grūtības rīkoties pēc norādījumiem: pat vienkāršus uzdevumus veicot, bērns, iespējams, atkārtoti lūdz norādījumus. Bērns kļūdās jo īsti nav sapratis norādījumus.
- Sociālā brieduma trūkums: bērna rīcība atbilst nevis viņa hronoloģiskajam, bet gan jaunākam vecumam, un viņš, iespējams, labprātāk rotaļājas ar gados jaunākiem bērniem.
- Sarunāšanās grūtības: bērnam ir grūti atrast pareizos vārdus, vai arī viņš nepārtraukti novirzās no temata.
- Elastības trūkums – bērns ietiepīgi turas pie paša izdomātā rīcības veida pat tad, ja tas ir neveiksmīgs; viņš pretojas ieteikumiem un palīdzības piedāvājumiem.
- Vāja prasme plānot un organizēt: bērniem, šķiet, trūkst laika izjūtas, un viņš bieži nosebojas vai ierodas nesagatavojies. Ja bērns saņem vairākus uzdevumus, viņš nesaprot, ar ko sākt vai kā darbu sadalīt un paveikt pa daļām.
- Aizmāršība: bērns bieži nozaudē mājas darbus, savus, apģērba gabalus un citus piederumus; aizmirst izdarīt mājas uzdevumus un sīkus mājas darbus un/vai aizmirst ierasties norunātajā laikā un vietā.
- Neizveicība: bērna kustības šķiet neveiklas un nesaskaņotas; viņš bieži kaut ko apgāž, izlaista, neveikli rīkojās ar lietām, un tās viņam krīt ārā no rokām; rokraksts mēdz būt nevīžīgs; sporta nodarbībās un spēlēs viņu uzskata par bezcerīgu neveikli.

- Impulsu kontroles trūkums: bērns aiztiek ikvienu priekšmetu (vai cilvēku), kas piesaista viņa uzmanību, bez apdoma izsaka visu, kas ienāk prātā, pārtrauc sarunu vai neatbilstīgi maina sarunas tematu, un/vai viņam ir grūti būt pacietīgam vai nogaidīt savu kārtu. (Smita, Strika, 1998, 8-9.lpp)

Bērnu mācīšanās iemaņu traucējumiem pārsvarā ir neiroloģisks raksturs. Tie izpaužas:

- nespēja izprast, atcerēties vai nodot informāciju;
- iemācīšanās grūtības;
- saistībā ar vizuālo uztveri, valodas izpratni un lietošanu;
- sīko kustību iemaņu apgūvē;
- nespēja koncentrēt uzmanību;
- daudziem skolēniem papildus ir grūtības savas uzvedības organizēšanā.

Mācīšanās traucējumi ne vienmēr rodas saistībā ar garīgo atpalcību. Šādiem skolēniem nepieciešama individuāla pieeja, saudzējošs režīms, visdažādākā atbalstošā izpratne un ārstēšana. (Freimanis, 2007, 35.lpp)

Ne vienmēr nepieciešams profesionāļu vai medicīnisko komisiju slēdziens, ka bērns ir ar kādu traucējumu. Mācīšanās traucējumus var iegūt dzīves laikā. Piemēram, neveselīga sociālā vide var veicināt mācīšanās traucējumu rašanos.

Ikvienam no mums ir mācīšanās stiprās un vājās puses. Mēs varam vienā lietā būt līderi, citā galīgi neprašas. Neatkarīgi no tā visa galvenā prioritāte ir tā, ka katrs cilvēks ir personība. Kā rakstīts K. Smitas un L. Strikas grāmatā: „Mācīšanās traucējumi no A līdz Z” autore apraksta, ka visbūtiskākais ir censties atrast galvenos cēloņus, lai laicīgi varētu palīdzēt, piemēram, skolēnam apgūt kādu mācību priekšmetu vai darbību, kura saistīta ar mācīšanās procesu.

Grāmatā minēti ļoti daudz un dažādi piemēri ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi. Bērns var pusstundu no vietas blaut par to, ka viņam maize sagriezta nevis četrstūrīšos, bet gan trijstūrīšos. Te skaidri parādās personības vēlmes, vienīgi bērns nemāk savādāk izpaust savas emocijas. Tādēļ nevar teikt, ka šis bērns ir nepaklausīgs vai nevaldāms, viņš ir citādāks. Bet ne jau tādēļ viņš būtu kā citādi jāizstumj vai jānorobežo no sabiedrības. Ir jācenšas pielāgoties viņam un viņa vajadzībām.

Galvenā būtība ir netraumēt vēl vairāk un dziļāk bērna „īpašo” stāvokli. Bērnu slikti var ietekmēt skolēna atstāšana kādā mācību klasē uz otru gadu. Ir jāaplūko daudz dažādi cēloņi, faktori, kuri varbūt šo lēmumu atstāt uz otru gadu stipri attaisnotu. Skolēnu, kuram ir kādās vieglas mācīšanās grūtības atstāšana uz otru gadu mācību iestādēs tikai pasliktina viņa vispārējo stāvokli. Bērns tādējādi uzskatīs sevi vēl par „nekam nederīgāku”.

Analizējot literatūru par mācīšanās traucējumiem būtiskākais ir savlaicīga izpratne par to vai bērnam ir vai nav kāds traucējums bērna attīstībā. Izpratne par mācīšanās traucējumiem sniedz priekšstatu vai traucējums ir iedzimts vai iegūts. Kopumā pētījuma autors var secināt, - neapslāpēsīm bērna vēlmi būt piederīgiem un būt saprastiem, mīlētiem, un centīsimies palīdzēt viņiem savu spēju robežās. Mācīšanās traucējumi ir neiroloģiski traucējumi, kas ietekmē galvas smadzeņu spēju izprast, atcerēties vai nodot informāciju, atrodot pareizo pieeju apmācībā, gan mācību procesā gan sociālajā vidē var panākt bērna vispusīgas personības attīstību.

2.2 Ieteikumi vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem

Vecāku lomas aspekti ir palīdzēt bērnam izvirzīt reālistiskus mērķus, modināt bērnos ticību iespējai pārvarēt šķēršļus, iemācīt prasmi bērniem vispilnīgāk izmantot savas stiprās puses, veicināt lepnumu par sevi, iesaistīt bērnus atbildīgu uzdevumu veikšanai mājās un sabiedrībā.

Ja bērniem ir mācīšanās traucējumi, vecākiem jāapgūst lietderīga sadarbība ar skolotājiem un skolas vadību, lai izveidotu atbilstīgu izglītības programmu. Pastāv trīs galvenās jomas, kurās vecāku līdzdalība var daudz ko mainīt:

1. Individualizētu izglītības programmu sagatavošana.
2. Skolēnu panākumu kontrole.
3. Piemērots atbalsts bērnam mājās.

Ieteikumi vecākiem atbalstot bērnu ar mācīšanās traucējumiem:

1. Ticiet savam bērnam. (skatīt 2. 2. tabulu)

2.2. tabula

Centieties izmantot pozitīvus izteicienus!

(Smita, Strika, 1998)

Nesakiet, ka bērns ir....	Mēģiniet pateikt, ka bērns ir..
Mežonīgs	Energisks
Prasīgs	Ar augstām prasībām
Ietiepīgs	Nelokāms
Trauksmains	Piesardzīgs
Izvēlīgs	Izsmalcināts

Viegli aizkaitināms	Dramatisks
Trokšņains	Sajūsmas pilns
Agresīvs	Pašpārliecināts

- Meklējiet pozitīvo!
 - Iemācieties neveiksmes aplūkot perspektīvā!
 - Uzsveriet izglītības iespēju!
2. Noteiciet reālas prasības.
 - Iepazīstiet bērna temperamentu!
 - Iepazīstiet bērna mācīšanās stilu!
 - Iepazīstiet bērna morālo attīstību!
 3. Prasiet no bērna atbildību.
 - Regulāri uzdodiet bērnam darbus mājsaimniecībā!
 - Iemāciet bērnam patstāvīgi doties ārpus mājas!
 - Mudiniet bērnu patstāvīgi pieņemt lēmumus!
 4. Veiciet sociālās iemaņas un spējas.
 - Rosiniet domāt par savu uzvedību un izturēšanos!
 - Mudiniet domāt par savu izskatu!
 - Mudiniet izteikt savas domas un jūtas!
 5. Konsekventi ievērojiet noteikumus un robežas.
 6. Pielāgojieties ģimenes dinamikai.
 7. Meklējiet atbalstu, ja jums tas nepieciešams.
 - Valsts sniegtie pakalpojumi, individuālās konsultācijas!(Smita, Strika, 1998, 221-278.lpp)

I.Kulmane apraksta, ka vecākiem jābūt ar pozitīvu attieksmi pret pasauli, dzīvi, jo tikai dzīvespriečīgi cilvēki spēj radīt ap sevi pozitīvu gaisotni. Pretējā gadījumā bērna integrēšanas process pārvērtīsies par smaga pienākumu nastu.(Kulmane, Vai skola visiem, 2004, 41.lpp)

Diezgan skarbi jau skan, ka vecākiem, kuriem ir bērns ar mācīšanās traucējumiem uz visu jāraugās pozitīvi un ar smaidu. Nevajag censties runāt un domāt tikai to slikto un kādēļ tas noticis tieši ar manu bērnu. Vajag meklēt risinājumus un pareizo pieeju, lai atbalstītu un palīdzētu tieši savam bērnam. Nebaidīties lūgt un pieņemt atbalstu no citiem. Prast meklēt

kontakts ar ģimenēm, kuras saskārušās ar līdzīgām problēmām. Kopīgiem spēkiem pārvarēt problēmas un grūtības ir vieglāk.

Pētot un analizējot literatūru par ieteikumiem vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem vairākums darba autori apraksta, ka būtiska ir bērna un vecāku sadarbība vienam ar otru. Izpratne par bērna emocionālo stāvokli, atbalsts, sapratne ir rādītāji, kuri jāievēro un jāizprot vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem.

3. ATBALSTS BĒRNIEM AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM MĀCĪBU PROCESĀ

3.1 Pedagoģiskais atbalsts bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā

Mūsdienu pedagogs un mūsdienu skola - visa sākums ir katra personīgais mērķis, ikviena pedagoga izglītības attīstības, savas izaugsmes redzējums. Svarīgi, lai šīs vīzijas būtu pozitīvas, lai tās motivētu mainīties, sevi patstāvīgi pilnveidot. Ikvienai personīgai izaugsmei ir jāattīstās līdzī visās mācību iestādes, visas sabiedrības uzlabojumiem, kas iespējami mijiedarbībā. Pedagoga galvenie uzdevumi ir mācīt, audzināt, novērtēt, konsultēt, ieviest jauninājumus.

Izglītības iestādes un pedagogu uzdevums ir parādīt sabiedrībai, ka mācīšanās un pedagogu nepārtraukta attīstība ir būtiska sabiedrības nākotnei. Lai izglītības pārmaiņas būtu sekmīgas, nepieciešama pedagoga iesaistīšana, pārliecība, izpratne, motivācija, zināšanas, prasmes un iemaņas, spējas un griba mainīties, uzdrīkstēšanās un kompetents vērtējums. Neviens nevar cilvēku piespiest domāt un rīkoties citādi, piespiest mainīties. Lai pieņemtu jaunu ideju, tā dziļi jāizprot, jāapzinās un jārada vēlēšanās to īstenot. (Šmite, 2004, 105. lpp)

Ilgu laiku uzskatīja, ka mācīšanās traucējumi ir smagu galvas traumu vai smadzeņu bojājumu rezultāts. Tas ir kļūdainš uzskats, jo vedina domāt, ka situācija nav labojama, bet pētījumi rāda, ka bērni ar mācīšanās traucējumiem var gūt panākumus skolā, ja viņiem palīdz. (Nobeļe, Skola visiem, 2002, 232. lpp)

Pedagoģam jābūt profesionālim savā jomā. Palīdzot bērniem ar mācīšanās traucējumiem nedrīkst uzsvērt, ka bērns ir īpašāks par citiem. Jāatrod labākais variants kā organizēt mācību procesu. Mācīšanās traucējumi parādās mācību procesā un iespējams, ka tie nemaz nav saistīti ar bērnu un viņa psiholoģisko stāvokli. Nepareizas mācību metodes izvēle sagādā bērnam vēl lielākas grūtības priekšmetu apguvē.

Bērniem jāsaņem mīlestības pilns iedrošinājums! Bērni ar uzmanības un aktivitātes traucējumiem, ar mācīšanās grūtībām ilgojas pēc pedagoģiska atbalsta un individuālas iejūtības, lai varētu pārvarēt nepilnības. (Freimanis, 2007, 35. lpp)

Lai arī cik spējīgs un profesionāls būtu pedagogs, nedrīkst aizmirst par cilvēcīgām vērtībām. Dažreiz ar vienu apskāvienu var panākt daudz vairāk nekā ar nemitīgu audzināšanu.

I. Freimanis, analizējot Ļ. Vigotska darbus, izdara secinājumu, ka bērnu psihiskajā attīstībā galvenā loma ir mācīšanai un audzināšanai. Tas nozīmē, ka garīgi atpalikušais bērns ir jā māca. Vispārīzglītojošajās skolās bērns mācoties attīstās, jo pastiprināti attīstās arī viņa aktivitāte. (Freimanis, 2007, 63. lpp)

Bērna izolēšana no sabiedrības un no skolas nepalīdzēs bērnam attīstīties un krāt pieredzi. Dažbrīd, neizprasti paliek tie vecāki, kuri kādu īpašu vai speciālu traucējumu dēļ savus bērnus negrib laist mācīties vispārīzglītojošās iestādēs, protams, ņemot vērā speciālistu slēdzienus. Atrodoties starp bērniem bez attīstības traucējumiem ir lielākas iespējas uz komunikāciju, kā līdzīgam ar līdzīgu. Bet ļoti daudz ir atkarīgs ar no paša bērna.

I. Visocka uzsver, ka nav viegli piespiest sistēmu darboties pretdabiski. Ūdens no kalna lejup tecēs viegli, bet augšup kalnā tikai ar lielām pūlēm. Līdzīgi tas ir ar smadzenēm un mācīšanos: mācību procesam jābūt tādām, lai tiktu maksimāli izmantotas smadzeņu stiprās puses un iespējas, necenšoties uzspiest to, kas ir pretrunā ar dabas likumiem.(Visocka, 2002, 12. lpp)

Dažreiz ir gandrīz neiespējami panākt kādu rezultātu, ja nav atdeves no paša bērna. Ne tikai bērnu vecākiem, pedagogiem, bet arī skola kopumā nosaka vai bērns ar mācīšanās traucējumiem veiksmīgi iekļausies skolas vidē, kura var sniegt attiecīgo atbalstu mācību procesā.

M. Rozenfelde analizējot N.L. Geidža un D.C. Berlinera darbus uzsver, ka diemžēl nav daudz tādu skolotāju un izglītības iestāžu vadītāju, kuri justos iepriecināti par to, ka viņu bērnodārzu vai skolu apmeklēs bērns ar īpašām vai speciālām vajadzībām. Šādu bērnu klātbūtne gandrīz vienmēr nozīmē vairāk darba skolotājiem, arī vecāki var iebilst pret to, ka viņu „normālie” bērni grupiņā vai klasē ir kopā ar īpašo vajadzību audzēkņiem, ka „parastajiem” bērniem tiks veltīts mazāk laika un uzmanības.(Rozenfelde, Izglītības iestāžu mācību vide: problēmas un risinājumi, 2008, 23 – 25.lpp)

Vislielākais bieds skolotājiem un vecākiem ir nevis tas, ka skolu apmeklēs bērns ar īpašām vai speciālām vajadzībām, bet gan tas, vai produktīvi skola un skolotājs varēs nodrošināt bērna attīstību. Lai izpratu notiekošo kopīgiem spēkiem jāstājas pretī problēmai, nevis vienam pret otru. Strādājot un sadarbojoties var panākt, lai labi justos gan īpašie bērni, gan „normālie” bērni. Viss sliktais dzīvē var nākt atpakaļ, tādēļ labāk nenovēlēt otram to, ko nevēlētos piedzīvot pašiem.

Pirmie, kas var pamanīt bērna mācīšanās traucējumus, protams, ir vecāki un skolotāji. Skolotājs var pamanīt milzīgo atšķirību starp skolēna caurmēra rezultātiem un mācību sasniegumiem kādā specifiskā jomā.

Strādājot ar bērnu, kuram ir speciālas vajadzības, skolotājam vienmēr jāatceras, ka:

- mācīšanās ir skolēna darbība individuālas pieredzes apguvei, uz kuras pamata vienlaicīgi attīstās izziņas spējas un attieksme;

- mācīšanās ir process, kas prasa laiku, jo tajā skolēns pieredzes rezultātā maina savu uzvedību, bet bērnam ar speciālajām vajadzībām, ņemot vērā viņu īpatnības, tas ir divkārt paildzināts process;
- skolēna paša daudzveidīga darbība ir pamats viņa attīstībai. Skolotājs organizē skolēna darbību, lai pedagoģiskais process būtu optimāls un atvēlētais ierobežotais laiks piepildītos ar darbību, kuras mērķis ir skolēna aktivitāte. Skolotāja organizatoriskā darbība, skolēna daudzveidīgās darbības vadīšana ir pedagoģiskais pamats skolēna aktivitātei;
- personības īpašību veidošanās un stabilizēšanās prasa atkārtosanos, lai tā nostiprinātos attiecīgās situācijās. Tādēļ organizēts pedagoģiskais process paredz darbības atkārtosanu vienotībā ar jaunas pieredzes veidošanos. (Skaties. Domā. Dari., 2008, 12.lpp)

Zinātnieks R. Ņemovs, analizējot bērnu reakciju darbības novērošanas procesā, konstatēja, ka bērns par savu darbu negaida uzslavu, bet nozīmi iegūst darbību konstatējums, kuras izsauc pedagoga reakciju – atzinību. Tādējādi bērns ir sasniedzis to attīstības periodu, kas motivē viņa centienus uz sasniegumiem. (Ņemovs, 2008, 53.lpp)

Bērna motivēšana un atzinības izteikšana ir viens no efektīvākajiem līdzekļiem, kā panākt, lai viņš justos derīgs un novērtēts. Skolotāja izteikta atzinība un uzslavas par centieniem mācību procesā, dod lielāku motivāciju bērnam ar mācīšanās traucējumiem.

Bērniem, kuriem nav nekāds attīstības traucējums, kā arī pieaugušajiem dzīvē ļoti liela nozīme ir atzinībai, labiem vārdiem uzslavai, kas dod motivāciju turpmākajai un tālākajai rīcībai. Lai veidotu mācību motivāciju bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem no sākuma jārosina interese, ziņkārība, tad jāveido interese, tad tā jāsaista ar mācību saturu, tad jāsekmē radošā darbība. Šie audzēkņi parasti aprobežojas ar pasīvu vērošanu, uztveri, necenšas iepazīt tuvāk, dziļāk pamatīgāk. (Ņemovs, 2008, 57.lpp)

Tomēr būtiski ir apzināties, cik daudz un bieži vajag bērnu paslavēt par viņa centieniem. Audzināšanas būtība ir lietderīga iedarbība uz dzīvu būtni, lai sasniegtu noturīgas izmaiņas uzvedībā. (Vedins, 2011, 13.lpp)

Cilvēka personība veidojās ar mērķtiecīgu darbību, tādēļ nedrīkst pārāk daudz sniegt uzslavas. Visam jābūt līdzsvarā – gan kritikas gan uzslavu „veselīga” izteikšana sekmē bērna audzināšanu. Nemitīgas bērna uzslavas var radīt pretējo reakciju. Bērns neredzēs jēgu veicamajam darbam. Viņa darbība būs vērsta uz rezultātu sasniegšanu, ne uz pašu procesu.

Liela nozīme darbības motivācijā ir pieaugušo cilvēku, vecāku, skolotāju, arī biedru skolēna darba vērtējumam. Pozitīvs vērtējums uzlabo darba rezultātus. Dažkārt cenšanās pēc

uzslavas kļūst par pašmērķi, par negatīvu rakstura īpašību. Viņi zaudē motīvus un cenšas tikai uzslavas dēļ. (Nemovs, 2008, 58.lpp)

Viens no svarīgākajiem mācīšanās neveiksmju novēršanas nosacījumiem ir radīt bērnam atbilstošu mācību vidi. Desmit īpašības efektīvai skolas videi, kuras labvēlīgi iespaido visus bērnus ar mācīšanās traucējumiem:

1. Neliela klase. Pētījumi rāda ka starp klases lielumu un mācību sekmēm pastāv konsekventa saistība. Skolēni vairāk iesaistās klases darbā, un vairojas viņu pašcieņa. Skolotājiem ir iespēja strādāt atsevišķi ar katru bērnu.
2. Maz faktoru, kas novērš bērnu uzmanību. Relatīvi mierīga vide, nav pārmērīgs fona troksnis un kņada. Pētījumi rāda, ka tiem skolēniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi, veicas vislabāk, ja viņi sēž pašā priekšā netālu no skolotāja.
3. Skolotājs lietpratīgi vada darbu klasē. Bērniem ar mācīšanās traucējumiem visvēlamākais ir tāds skolotājs, kurš aktīvi piedalās mācīšanas norisē un ir iesaistījies tiešā kontaktā ar skolēniem, skolēnu patstāvīgā darba laikā raugās, kā veicas katram skolēnam, palīdzot bērniem centrēties uzdevumu veikšanai, pārbaudot, vai skolēni sapratuši uzdevumu, iedrošinot viņus.
4. Gaisotne bez sāncensības. Darbu izstrādes, dažādi mācību konkursi, balvas sekmīgākajiem kā mācīšanās motivācijas paņēmieni bērniem ar mācīšanās traucējumiem parasti atņem drosmi. Viņi nejūtas spējīgi konkurēt, turklāt bieži vien jūtas apkaunoti un nodoti, jo viņu ierobežotās spējas izstādītas vispārējai apskatei. Parasti bērniem ar mācīšanās traucējumiem vislabāk veicās klasēs, kur skolēni kopīgi darbojas, cenšoties sasniegt noteiktu mērķi.
5. Organizētu mācību procesa norise. Gandrīz visiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem nepieciešama strukturēta mācību vide. Vislabāk viņiem veicās tajās klasēs, kurās noteikta stingra kārtība, skaidri noteikumi un norises un iepriekš zināma dienas kārtība. Viņiem grūti pielāgoties straujām pārmaiņām, dažādiem noteikumiem un prasībām.
6. Uzmanības centrā ir pamatiemaņu apguve. Ja skolēnam ir mācīšanās traucējumi, viņam nepieciešami patstāvīgi norādījumi un īpaša uzmanība pamatiemaņu apgūšanai.
7. Elastīgas mācību metodes. Šiem skolēniem informācijas izpratnes, iegaumēšanas un/vai komunikācijas spējas ir ierobežotas, un, ja viņiem nepieskaņo gan mācību metodes, gan mācību vielu tā, lai mācoties viņi balstītos uz savām stiprajām pusēm, viņi negūst gandrīz nekādus panākumus. Turklāt šo bērnu smadzenes informāciju bieži vien apstrādā daudz lēnāk nekā parastu skolēnu smadzenes, tādēļ daudziem ir nepieciešams papildus laiks materiāla izpratnei un uzdevumu sekmīgai pabeigšanai.

8. Skaidras prasības. Vislabāk skolēniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi, veicas tad, ja mērķi ir skaidri saprotami, ja tie ir sasniedzami noteiktā laika periodā un ja tie ir saistīti ar konkrētu mācību praksi. Daudzi pētījumi rāda, ka bērni saņem un attaisno skolotāja cerības, ja skolotājs uzskata, ka viņu sekmes būs labas.
9. Skolēnu sekmju efektīva kontrole. Skolēnu, kuram ir mācīšanās traucējumi, jāvērtē atbilstoši tam augstākajam līmenim, kuru viņš spēj sasniegt. Uz mācību plāna bāzētais izvērtējums ir viens no efektīviem veidiem, kā patstāvīgi kontrolēt skolēnu sekmju progresēšanu.
10. Pozitīvas atsauksmes. Pētījumi rāda, ka visus skolēnus labvēlīgi ietekmē biežas un savlaicīgas pozitīvas atsauksmes un vērtējumi. (Albrehta, 2001, 143-144.lpp)

Kā jau tika minēts, būtiska ir skolēna un skolotāja sadarbība. Skolotājam ir jāapzinās savas stiprās puses un jāprot mudināt skolēnus domāt un būt pašam. Ar skolotāju uzslavām un pamudinājumiem bērns vairāk sapratīs un sāks kaut ko darīt. Lai arī tas prasa zināmu pacietību, galvenais ir nepadoties un skatīties uz visu no gaišās puses.

Skolas socializāciju ietekme aptver šādas nozīmīgas jomas:

- skolu sistēmu;
- skolas atmosfēru;
- attiecības skolēns - skolēns;
- attiecības skolēns - skolotājs;
- komunikācijas procesus;
- mācību saturu;
- sekmju pieprasīšanas un novērtēšanas sistēma;
- skolotājs pret gados jaunajiem skolotājiem. (Gudjons, 1998)

Šīs visas jomas būtiski nosaka cik produktīvs mācību process būs skolā un vai tas uzlabos bērna tieksmi pēc zināšanām vai nē. Veiksmīgas sadarbības rezultātā, kur galvenā loma ir bērnam, pedagogam un visai skolas sistēmai ir jāprot atrast labākie risinājumi, kas varētu sekmēt bērna attīstību.

Radošās spējas veiksmīgi attīstīsies mācību procesa gaitā, ja tajā:

- notiek radošo pamatu padziļināšana, attīsta viņa radošās izziņas potenciālu;
- notiek brīvības paplašināšana tādā nozīmē, ka pieaug individuālā mācību varianta izvēles iespējas, kā arī iespēja brīvi pašrealizēties, radoši pašveidoties, kas savukārt palielina iespēju attīstīt savas individuālās spējas;
- personīgi profesionālajā saskarsmē notiek skolēna pozitīvās Es – koncepcijas attīstība, balstoties uz savu spēju un individualitātes apzināšanos;

- notiek savu spēju un to atbilstības izvēlētajai profesijai apzināšanās, kas noved pie patstāvīga personiski profesionāla attīstības modeļa izveidošanas.(Alijevs, 1999, 36.lpp)

Pētot garīgi atpalikušos bērnus, pedagogam jebkura bērna psihiskās darbības izpausmes jāvērtē nevis izolēti, bet gan kopsakarā ar apkārtējo vidi un konkrētajiem apstākļiem. Tikai tad, ja atsegti parādības cēloņi, var atrast, kā to vadīt. Tādēļ vācot ziņas par „citādiem” audzēkņiem, sevišķa uzmanība jāvelta viņu iedzimtajiem vai iemantotajiem defektiem, viņu veselības stāvoklim un personības īpatnībām. Vienlaicīgi jāatceras, ka bērnu īpatnību veidošanos ietekmējuši visi iepriekšējās attīstības apstākļi un viņu personīgā pieredze. Kā arī jāatceras, ka skolotāja misija ir profesionāli izveidot tādu mācību vidi, kurā audzēknis spēj realizēt visas savas dabas dotās potences, atklāt savu individualitāti, mācoties dzīvot pilnvērtīgu dzīvi, apgūst spēju būt par efektīvu un laimīgu cilvēku. Un neatkarīgi no tā vai viņam ir vai nav kāds traucējums attīstībā.

Analizējot konkrētos faktus, jāievēro gan bērna attīstības iespējas gan apstākļi, kādos viņš dzīvo vai attīstās.(Liepiņa, 1991, 125.lpp)

Tieši tādēļ liela nozīme bērna attīstībā ir ģimenei un viņa tuvajiem cilvēkiem, kuri iespēju robežās centīsies palīdzēt gan skolas vidē, gan ikdienā atrodoties mājās.

Analizējot literatūru par pedagoģisko atbalstu bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā var secināt, ka pedagogiem ir būtiska nozīme bērna attīstībā. Pedagogam ir jābūt atvērtam visam jaunajam. Skolotājam jāpiemīt savai motivācijai un mērķim ar kādu viņš dodas apmācīt bērnus ar mācīšanās traucējumiem. Pamudinājums, uzslavas, atzinība un veselīga kritika ir viens no priekšnosacījumiem uz bērna un pedagoga veiksmīgu sadarbību mācību procesā. Pareizi motivējot bērnus un uzskati, ka viņi visi ir vienādi, neatkarīgi no kāda traucējuma veida arī bērnu vecākiem dod lielākas cerības un gaišāku skatu nākotnē.

3.2 Ģimenes atbalsts bērnam ar mācīšanās traucējumiem

To, cik lielā mērā fizioloģiskas dabas patoloģijas izraisītie mācīšanās traucējumi var iespaidot bērnu, bieži vien nosaka viņa apkārtējā vide – mājas un skolas apstākļi.

Galvenais faktors, kas nosaka, cik labi vai slikti bērns mācās, ir viņa mājas apstākļi. Labprāt mācās un labi pielāgojās tie bērni, kuru mājas apstākļi ierosina un iedrošina, kaut arī viņu veselība un intelekts tādā vai citādā veidā ir cietuši. Turklāt bērniem, kas nepārtraukti dzīvē saņem mīlestības pilnu iedrošinājumu, mēdz būt pozitīva attieksme gan pret mācīšanos, gan pašiem pret sevi. Daudzi mājas apstākļu aspekti var mazināt bērna spēju mācīties.

1. Ja bērnam trūkst pilnvērtīga uztura vai pietiekama miera, viņa spēja koncentrēties un uztvert informāciju, bez šaubām, cieš.
2. Ja bērns sliktu higiēnas apstākļu dēļ vai nekvalitatīvas medicīniskās aprūpes dēļ bieži slimo, tiek traucētas viņa mācīšanās spējas.
3. Ja ģimene bērnam nevar nodrošināt skolai nepieciešamos piederumus, pietiekamu laiku mājas uzdevumu pildīšanai un relatīvi mierīgu vietu mācībām, tad bērnam vajadzīga ārkārtīgi augsta motivācija, lai panāktu labas sekmes.
4. Ja bērns ģimenē maz tiek iedrošināts un no viņa maz tiek sagaidīts, viņš viens nespēs pārvarēt mācīšanās traucējumus.
5. Ja bērna dzīvi nemitīgi plosa emocionāls stress (trauksme par naudas grūtībām, ģimenes nesaskaņām vai slimību, nemitīgas bailes par draudīgām situācijām mājās vai kaimiņos u.c.), bērna uzmanība no mācībām tiek novērsta, visas skolēna mācību izredzes var pilnīgi sagrūt. (Albrehta, 2001, 142.lpp)

R. Perske grāmatā „Cerība” raksta, ka sabiedrība ir noskaņojusi vecākus atteikties no saviem bērniem, kuriem ir attīstības traucējumi (Perske, 2004, 114.lpp). Var apbrīnot tos vecākus, kuri neņem vērā visādas piebildes un komentārus par bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Ja kāds tavu bērnu, kuru tu sargā, lolo, audzini uzskata par „jocīgu”, ne vienmēr var uztvert visu ar smaidu sejā. Bet tikai spītējot pretī visam un visiem mēs norūdām sevi un nospraužam mērķus uz kuriem tiekties. Tā rezultātā ar lielu neatlaidību, ticību sev un tam, ka visi jau nav vienādi var izdzīvot mūsu skarbahajā realitātē.

Ir viegli atpazīt bērnus, kuru tuvinieki patiešām ir ieinteresēti viņu liktenī un tos atbalsta. Pat tad ja viņiem ir mācīšanās traucējumi, viņi uzskata sevi par visumā lietpratīgiem un veiksmīgiem. (Smita, Strika, 1998, 24.lpp)

Tikai ar pozitīvu vecāku atbalstu mēs varam bērnu mudināt saņemties un attīstīties neatkarīgi no viņa traucējuma veida.

Bērna ieskatu par sevi ļoti ietekmē vecāku attieksme pret viņa spējām. Ja bērns sevi uzskata par spējīgu un atbildīgu personu, parasti tā par viņu domā viņa vecāki. Taču pētījumi rāda, ka tad, ja bērnam ir mācīšanās traucējumi, vecāki mēdz viņu uzskatīt par slaistu, nevarīgu vai traušu radību vai citādi nelietderīgu personu. Nav brīnums, ka daudzi no šiem bērniem raugās uz dzīvi kā uz kauju, kas jau ir zaudēta. (Smita, Strika, 1998, 221.lpp)

Saviem bērniem ir jātic un visu iespēju robežās jāpalīdz viņiem kļūt par izcilām personībām, jāmeklē problēmu cēloņus, nevis problēmu bērnam, nepaļauties tikai uz to, ka daudz ko ietekmē ģenētika. Jāanalizē iespējami labākie varianti bērna sadarbībai ar vecākiem un skolu.

Viens no audzināšanas mērķiem ir veiksmīga sadarbība skolēniem ar skolotājiem. Bērnus ļoti ietekmē viņu skolotājs. No skolotāja domu virziena ir atkarīgs, kā izturēsies un kā izpaudīsies viņu sadarbība ar jauniešiem. Kā izturēsies skolotājs, tā izturēsies arī bērni, tādēļ skolotājiem ir jābūt lielām autoritātēm.

No vienas puses, vecāki apzināti mazina bērna patstāvības iespējas, jo sociālā situācija sabiedrībā ir izteikti nedroša, no otras puses, ikdienas dzīves darbībā atbalsta bērna patstāvības iespējas. (Medne, 2011, 483.lpp)

Bērns jau no mazotnes ir jāiekļauj sabiedrībā, nevar viņus izolēt no sabiedrības, ko mūsdienās vairums ir aizmirsuši. Bērnudārzos var redzēt, ka ļoti būtiska atšķirība ir starp bērniem, kuri ir dzīvojuši pa mājām (sabiedrībā sauktie „mājas bērni”) un bērniem, kuri regulāri apmeklē bērnudārzu. Bērni jau no mazotnes jāradina būt drošiem, zinātkāriem, atraktīviem. Lai mēs iekļautos mūsdienu izglītības sistēmā ir jābūt ar savu „es”. Ja cilvēks nemācēs pastāvēt par sevi, iespējams, ka dzīvē viņš būs novērotājs un neuzdrīkstēsies būt ar savu viedokli un domām. Pašlaik skolās un īpaši jau sākot no mazākajām klasēm, skolēni ir nevaldāmi. Viņi nemāk sadarboties, negrib strādāt pēc noteikumiem. Mazie vēlas būt noteicēji un nepakļauties pedagogu vai vecāku spiedienam. Galvenais ir pozitīva sadarbība starp pedagogu un bērnu. Cik veiksmīgs būs pirmais iespaids un ar kādām domām ienāks skolotājs jaunā klasē, no tā būs atkarīgs vai pedagogs tiks pieņemts vai nē.

Būtiski ir atcerēties to, ka vecāki arī ir cilvēki. Ja bērni ir visa jūsu dzīve, tad bērniem uzliek smagu nastu. Zināmā vecumā viņi aptvers, ka jūsu personiskie panākumi balstās tikai uz to, cik labi viņi uzvedas un kas no viņiem sanāks. Un tas jūsu bērnus nomāks. (Templers, 2009, 31.lpp)

Bērns ir ar savu „es” un pieaugušajiem nevajag rauties no ādas laukā, lai sekmētu bērna attīstību. Viss notiks pats no sevis un īstajā laikā un vietā. Galvenais bērnu audzināšanā – visa pamatā ir cilvēks, ar savām jūtām, domām un uzskatiem. Gudriem vecākiem vienmēr ir intereses, kam nav nekādu sakaru ar vecāku pienākumiem.

Analizējot literatūru par ģimenes atbalstu bērniem ar mācīšanās traucējumiem var secināt, ka vecāku uzdevums ir sekot pārmaiņu procesiem izglītībā, ievērojot pārmaiņu principus: vienlīdzības principu, attīstību, ievērojot indivīda intereses, sabiedrības līdzdalību, mūžizglītību, mērķtiecību, resursu nodrošināšanu, kontroli. Neviens vairs negrib samierināties ar pasīvā vērotāja lomu, tādēļ dzīvē jācenšas iekļauties un jāļauj iekļauties sabiedrībā jebkuram sabiedrības loceklim.

4. NORMATĪVO DOKUMENTU ANALĪZE PAR ATBALSTA PASĀKUMIEM BĒRNIEM AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM PAMATSKOLĀ

4.1 Kas ir atbalsta pasākumi mācību procesā un pārbaudes darbos

Pašlaik ļoti daudz tiek runāts, kā sekmīgāk varētu veicināt bērna izglītošanās procesu. Tiek runāts par īpašu atbalstu mācībās bērniem ar dažādiem traucējumiem. Lai varētu spriest par atbalsta pasākumiem bērniem mācību procesā, vispirms tika noskaidrots, kā tiek definēts vārds atbalsts.

Atbalsts – atsaucība, līdzdalība, palīdzība. (Spektors, Skaidrojošā vārdnīca, 2009-2013)

No tā visa izriet, ka atbalsts ir būtisks jebkuram cilvēkam, vai nu tas ir mazs bērns, vai jau pieaudzis cilvēks. Cilvēkam ir nepieciešams atbalsts, lai mums ikdienas dzīve un darbs ritētu raitāk.

Skolās, kurās mācās bērns ar mācīšanās traucējumiem var pielietot sev zināmus atbalsta pasākumus savā mācību procesā, piemēram, cita telpa ieskaitei vai pārbaudes darbam, laika pagarinājums darba izpildei, atgādnēs - likumi, ko pats skolēns prot izmantot.

Latvijā Valsts un izglītības saturs centrs (VISC) nosaka būtiskas nianšes, kuras ir jāievēro un jāzina gan skolēniem, kuriem ir nepieciešams atbalsts mācību procesā, gan skolotājiem, gan vecākiem, gan visai sabiedrībai kopumā.

Skolēniem ar speciālām vajadzībām ir nepieciešami atbalsta pasākumi, kas jāizmanto ikdienā, pārbaudes darbos un valsts pārbaudes darbos. Valsts pārbaudes darbos izmanto tos atbalsta pasākumus, kādus izglītojamais ir saņēmis izglītības programmas īstenošanas procesā.

Ja izglītības iestādes pedagogi secina, ka skolēnam ir nepieciešami atbalsta pasākumi, bet izglītības iestādē nav logopēda vai izglītības vai klīniskā psihologa, tad izglītības iestāde nosūta skolēnu uz Valsts pedagoģiski medicīnisko komisiju vai pašvaldības pedagoģiski medicīnisko komisiju. Komisija sagatavo atzinumu par skolēna speciālajām vajadzībām un sniedz ieteikumus par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem.

Ja skolēns ar speciālām vajadzībām kārtu centralizētos eksāmenus, tad izglītības iestādes vadītājs raksta iesniegumu VISC. Atbilstoši skolēna vajadzībām VISC izstrādā valsts pārbaudes darbu norises darbību laikus un saskaņo nepieciešamos atbalsta pasākumus.

Pamatizglītību 9. gados iegūst skolēni ar šādām speciālajām vajadzībām:

- ar psihoneiroloģiskām saslimšanām,
- ar somatiskām saslimšanām.

Pagarināts mācību ilgums (10 līdz 11 gadi) ir skolēniem:

- ar redzes traucējumiem (vājredzīgiem, neredzīgiem),
- ar dzirdes traucējumiem (vājdzirdīgiem, nedzirdīgiem),
- ar smagiem valodas traucējumiem,
- ar fiziskās attīstības traucējumiem (kustību un balsta traucējumi, skolioze),
- ar psihiskās attīstības aizturi un grūtībām mācībās.

(Atbalsta pasākumi, VISCS)

Mācību procesā un pārbaudes darbos tiek izmantoti dažādi atbalsta pasākumi, kuri atkarīgi no konkrētām skolēna speciālām vajadzībām. Skolas atbalsta komandai ir svarīga loma izvērtējot skolēna speciālās vajadzības un izvēloties nepieciešamos atbalsta pasākumus katra konkrētā traucējuma vai traucējumu radīto šķēršļu novēršanai vai mazināšanai. Pareizs atbalsta komandas lēmums nodrošinās skolēnam iespēju parādīt savas zināšanas un prasmes, neciešot no ierobežojumiem, ko rada viņa veselības vai attīstības traucējumi.

Pieņemot lēmumu par atbalsta pasākumu nepieciešamību valsts pārbaudes darbos, jāizvērtē:

- ✓ individuālajā izglītības plānā norādītie atbalsta pasākumi;
- ✓ skolēna darbs mācību stundu laikā;
- ✓ skolēna līdzšinējais sniegums klases, skolas, izglītības pārvaldes vai valsts pārbaudes darbos.

Valsts pārbaudes darba nolūks ir nodrošināt skolēnam iespēju parādīt, vai viņš atbilstoši izglītības standarta prasībām ir sasniedzis mācību programmā izvirzītos mērķus. Visiem skolēniem ir jābūt iespējai piedalīties pārbaudes darbos un saņemt vērtējumu par paveikto.

Skolēnam, kurš mācās atbilstoši kādai no speciālās izglītības programmām vai atbilstoši izstrādātajam individuālās izglītības plānam, mācību procesa laikā tiek piemēroti dažādi atbalsta pasākumi, lai kompensētu konkrētā traucējuma radīto ietekmi un veicinātu mācību satura apguvi. Ja skolēns mācību procesa laikā izmantojis atbalsta pasākumus, tad šādu iespēju viņš var izmantot arī pārbaudes darbā.

Atbalsta pasākumi sniedz iespēju skolēnam ar speciālām vajadzībām būt līdzvērtīgā situācijā ar pārējiem pārbaudes darba kārtotājiem, nevis dod viņiem priekšrocības. Atbalsta pasākumu nolūks nav uzlabot skolēna sniegumu, bet gan nodrošināt viņam iespēju atbilstoši spējām parādīt apgūtās zināšanu un prasmes.

Visus skolēnus, ņemot vērā viņu spējas, attīstības līmeni un veselības stāvokli un nepieciešamību pēc atbalsta pasākumiem valsts pārbaudes darbos, varētu iedalīt šādās grupās:

1. Skolēni ar vai bez speciālām vajadzībām, kuriem atbalsta pasākumi mācību procesā un valsts pārbaudes darbos nav nepieciešami;
2. Skolēni ar speciālām vajadzībām, kuriem ir nepieciešami atbalsta pasākumi mācību procesā un valsts pārbaudes darbos;
3. Skolēni, ar garīgās attīstības traucējumiem – valsts pārbaudes darbos var nepiedalīties.

Pedagogiem ir svarīgi iepriekš izvērtēt, cik lielā mērā atbalsta pasākumi ietekmēs skolēna sniegumu. Atbalsta pasākumu izmantošanas pozitīvie aspekti:

- pareizi izvēlēti un lietoti atbalsta pasākumi mācību procesā un pārbaudes darbos nodrošina precīzu un ticamu informāciju par skolēna sniegumu;
- skolēns jūtas labāk, zinot, ka viņa traucējums nebūs šķērslis, lai parādītu mācību laikā apgūtās zināšanas un prasmes;
- atbalsta pasākumi var skolēna sniegumu nedaudz uzlabot;
- palielinās skolēna motivācija mācīties.

Atbalsta pasākumu izmantošanai ir arī negatīvi aspekti. Ja atbalsta pasākumi ir neatbilstoši, skolēns pirmo reizi ar tiem sastopas tikai pārbaudes darba laikā, vai arī tos lieto nepareizi, tad skolēna sniegums neatbilst viņa patiesajam zināšanu un prasmju līmenim.

Pareiza atbalsta pasākumu izmantošana ir atkarīga ne tikai no skolēna un skolas atbalsta komandas, kas šos pasākumus izvēlējusies, bet arī no pārbaudes darba vadītāja, kura uzdevums ir nodrošināt izglītojamam ar speciālām vajadzībām līdzvērtīgus apstākļus pārbaudes darba kārtošānā, kā pārējiem skolēniem. Pārbaudes darba vadītāja neprofesionālā rīcība var būt par iemeslu tam, ka skolēna zināšanas un prasmes netiek atbilstoši novērtētas. (Metodiskie ieteikumi atbalstu pasākumu organizēšanai izglītības iestādēs, VISC)

Analizējot literatūru par atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem var secināt, ka mācību procesā un pārbaudes darbos tiek izmantoti dažādi atbalsta pasākumi, kuri atkarīgi no konkrētām skolēna speciālām vajadzībām palīdz bērnam mācību procesā. Skolās, kurās mācās bērns ar mācīšanās traucējumiem var pielietot sev zināmus atbalsta pasākumus savā mācību procesā, piemēram, cita telpa ieskaitei vai pārbaudes darbam, laika pagarinājums darba izpildei, atgādnēs - likumi, ko pats skolēns prot izmantot.

4.2 Atbalsta pasākumi bērniem mācību procesā un pārbaudes darbos

Daudziem skolēniem ir problēmas mācībās un tādējādi zema pašapziņa, jo viņi neprot sevi, savu darbu organizēt. Ir iespējams izdalīt dažus paņēmienus, kā attīstīt bērnu pašorganizētību. Pastāv četras galvenās jomas, kur organizētībai ir būtiska nozīme: palīgmateriāli, pierakstu klades, laika menedžments, mājas darbi.

1) Palīgmateriāli:

- Klasē izbrīvēt vietu lietām, kas skolēnam nav nepieciešamas visu laiku (mapītes, plauktiņi);
- Ļaut skolēniem pašiem iezīmēt savus rakstāmpiederumus, lai tos vieglāk atrast;
- Izveidot sarakstu ar nepieciešamiem mācību materiāliem katrā mācību priekšmetā un novietot tos klasē;
- Sekot, lai skolēnam būtu mācību stundu saraksts, lai viņš zinātu, kādi materiāli katrā dienā būs nepieciešami;
- Rīkot negaidītas skolēnu galda un materiālu kārtības pārbaudes.

2) Pierakstu klades:

- Apvākot grāmatas un klades dažādās krāsās;
- Veidot dažādas piezīmes (demonstrēt, kā veidot pierakstus, pasvītrotot būtisko u.c.).

3) Laika menedžments:

- Radināt skolēnus izvērtēt, cik daudz laika prasīs dotais uzdevums;
- Var izmantot smilšu pulksteņus;
- Izveidot klases kalendāru (ierakstīt gaidāmos kontroldarbus, pasākumus, uzdevumus);
- Izpildāmo uzdevumu mapīte (kur ir rakstīti, kuri uzdevumi vēl jāveic un kuri jau veikti).

4) Mājas darbi:

- Efektīva dienasgrāmatu izmantošana, neaizmirst sazināties ar vecākiem;
- Var veidot mājas darbu draugu pārus, lai varētu cits citam atgādināt par veicamajiem darbiem un palīdzēt tos izpildīt. (Nobela, Skola visiem, 2002, 241-243.lpp)

Atbalsta pasākumi bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi

Klasē:

- Atļaut sēdēt tur, kur skolēnam ir ērtāk (tuvāk skolotājam, blakus tāfelei).
- Piešķirt papildu laiku mutiskajām atbildēm un rakstu darbu beigšanai.
- Nodrošināt stundā vai praktiskajos darbos izdarīto pierakstu kopijas (tie var būt skolotāja vai cita skolēna izdarītie pieraksti).
- Atļaut ierakstīt skolotāja stāstījumu audiolentē.
- Atļaut izmantot kalkulatoru.
- Sagādāt iespēju izmantot datoru.
- Atļaut alternatīvā veidā sagatavot mācību vielu (piemēram, uzdodot skolēnam rakstiska atstāstījuma vai domraksta vietā sagatavot vizuālu materiālu).

- Mācību grāmatās un mācību materiālos izcelt galveno, lai palīdzētu skolēnam atrast svarīgāko.
- Norādījumus sniegt gan mutiski, gan rakstiski.
- Nodrošināt vizuālus palīglīdzekļus (atkarībā no traucējuma veida).
- Nodrošināt skolēnam iespēju brīvi izmantot matemātikas tabulas, formulas, kartes un citus materiālus (nepieprasot skolēnam iegaumēt šādu vielu).
- Uzdot klases biedram vai citai personai palīdzēt skolēnam veikt noteiktus uzdevumus un gatavot noteiktus mācību priekšmetus.
- Iepriekš pārrunāt rakstiskos materiālus, iztirzājot uzdotās vielas saturu; iepriekš iemācīt galvenos vārdus tekstā.
- Atbrīvot skolēnu no atsevišķām prasībām vai nodarbībām (piemēram, no periodiskās tabulas iegaumēšanas, mutiskiem kontroldarbiem matemātikā).

Zināšanu pārbaudē:

- Atļaut zināšanu pārbaudi veikt alternatīvos apstākļos (bibliotēkā, atpūtas istabā, mājās).
- Atļaut pārbaudi veikt skolēnam piemērotā laikā (pēc stundām, starpbrīdī; pārbaudi var sadalīt divās vai vairākās daļās).
- Atļaut norādījumus un pārbaudes jautājumus skolēnam nolasīt priekšā.
- Pārveidot pārbaudes jautājumus vienkāršākos izteicienos, ja tas skolēnam nepieciešams.
- Atļaut skolēnam atbildēt uz jautājumiem mutiski, nevis rakstiski.
- Pārbaudes jautājumus izvēlēties tā, lai uz tiem varētu sniegt īsas atbildes („pareizi/nepareizi”, vienas pareizās atbildes izvēle no vairākām).
- Atļaut zināšanas pārbaudīt tikai rakstveidā.
- Atļaut izmantot kalkulatoru vai tabulu ar matemātikas likumiem.
- Ja skolēns nespēj iegaumēt, atļaut izmantot „atgādnes” ar datumiem/likumiem/formulām.

Mājas darbos:

- Uzdot skolēniem mājas uzdevumus rakstiski katru dienu vai reizi nedēļā (nevis pateikt tos mutiski vai likt norakstīt no tāfeles).
- Visu uzdoto tekstu vai daļu no tā nolasīt skolēnam priekšā.
- Samazināt izlasāmā materiāla apjomu.
- Ļaut uzdotos tekstus pārrakstīt vienkāršākā valodā.

- Ļaut izmantot citus teksta apguves veidus (piem., nevis likt lasīt Šekspīra „Romeo un Džuljetu”, bet ļaut noskatīties filmu).
- Ļaut skolēnam atbildes ierakstīt magnetofona lentē, nevis pierakstīt uz papīra.
- Ļaut skolēnam nodiktēt sagatavotos ziņojumus „skrīverim” (tas varētu būt viens no vecākiem) vai uzstāties ar ziņojumu mutiski.
- Samazināt jautājumu skaitu un/vai saīsināt rakstiskos uzdevumus.
- Vērtējot darbus, nesamazināt atzīmi par pareizrakstības kļūdām.

Pētot pieejamo literatūru par atbalsta pasākumu ieviešanu mācību procesā un pārbaudes darbos, var secināt, ka:

1. Atbalsta pasākumi mācību procesā un pārbaudes darbos atbilst skolēna vajadzībām;
2. Atbalsta pasākumu izvēlē jāpiedalās tiem, kuri vislabāk pārzina skolēna vajadzības un stiprās un vājās puses – skolēnam, mācību priekšmeta skolotājam, skolas atbalsta komandai;
3. Par izvēlētajiem atbalsta pasākumiem jāinformē bērna vecāki;
4. Lēmums par atbalsta pasākumu nepieciešamību jāpieņem par katru skolēnu atsevišķi, ņemot vērā viņa konkrētās vajadzības;
5. Atbalsta pasākumi jāplāno tikai un vienīgi tajā jomā, kurā skolēna traucējums var būt šķērslis viņa zināšanu un prasmju demonstrēšanai – ja skolēnam ir rakstīšanas traucējumi, tad nav nepieciešams plānot atbalsta pasākumu, kas paredz pārbaudes darba uzdevumu noteikumu lasīšanu priekšā;
6. Skolēnam jāsaprot izvēlēto atbalsta pasākumu jēga. Tiem jāatbilst pasākumiem, kurus skolēns pazīst un regulāri izmanto ikdienā.

5. EMPĪRISKAIS PĒTĪJUMS PAR ATBALSTA PASĀKUMIEM PAMATSKOLĀ (6. KLASĒ)

5.1. Metodoloģijas un empīriskā pētījuma gaitas apraksts

Salīdzinoši nesen ieviestie atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem ir ieguvuši zināmu popularitāti Latvijas skolās. Arī jau pirmskolās tiek runāts par atbalsta pasākumu ieviešanu bērniem ar dažāda rakstura traucējumiem. Darba empīriskajā daļā tiek aplūkots, cik daudz skolas Latvijā pielieto šos atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem un palīdz viņiem mācību procesā.

Lai veiktu pētījumu pielietotas metodes:

- Anketēšana;
- Iegūto rezultātu apkolpošana.

Lai autore varētu veikt anketēšanu, bija jāveic vairāki priekšdarbi:

1.posms: Noskaidrot, apkopot un precizēt informāciju par skolām, kurās mācās bērni ar speciālām vajadzībām un mācīšanās traucējumiem.

Pēc bakalaura darba vadītājas ieteikumiem lielāko daļu informācijas par skolām, kurās mācās bērni ar speciālām vajadzībām un bērni ar mācīšanās traucējumiem tika iegūti no Evas Puriņas (VISC Valsts pārbaudījumu sagatavošanas nodaļas vecākās referentes, kura šobrīd tur vairs nestrādā, jo pie viņas devos 2009.gadā).

Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura centrā, Eva Puriņa, sniedza atbildes uz jautājumiem, kuru rezultātā tik noskaidrots:

1. Kuras skolas Latvijā organizē atbalsta pasākumus bērniem ar īpašām vajadzībām;
2. Kādi atbalsta pasākumi tiek piemēroti bērniem ar īpašām vajadzībām.

Iepazīstoties ar informāciju, kas bija pieejama VISC mājas lapā, tika iegūta informācija par skolām, kurās mācās bērni ar dažādiem attīstības traucējumiem. Mērķtiecīgi apkopojot doto informāciju par šīm skolām tika izveidotas tabulas, kuras aplūkojamas 1. Pielikumā.(Skolas datu bāze).

2. posms: Sekmīgai pētījuma veikšanai tika izstrādāta anketa, ar kuras palīdzību izzināt atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā.(Anketas paraugu skatīt 2. Pielikumā un iegūtās anketas skatīt 3. Pielikumā). Anketās iekļauti jautājumi, kuri atbilst pētījuma tēmai. Būtiskais bija noskaidrot vai ir un kādi ir piemēroti atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā.

Pētījuma gaitā uzmanība tika pievērsta 6. kases skolēniem. Pamatskolas jaunākajās klasēs parādās akadēmisko zināšanu pamatprasmes – lasīšana, rakstīšana un rēķināšana. Pamatskola ir vidējais posms mācībās, un tieši šajā vecumā parādās grūtības priekšmetu apguvē. Šis ir tas vidējais vecumposms bērna attīstībā, kas parāda cik veiksmīgi bērns apgūt visi jauno. Pamatskolas jaunākajās klasēs ļoti būtiski iezīmējās pusaudža vecumposma raksturīgākās īpatnības, kuras var gan uzlabot, gan parādīt negatīvo bērna attīstībā.

3. posms: Izsūtīt veidotās anketas Latvijas skolām.

Izveidotās anketas tika izsūtītas uz Latvijas skolu e-pastu adresēm, ar norādi bakalaura darba pētījumam. Anketas tika sūtītas uz skolu e-pastiem, lai ievērotu zināmu konfidencialitāti, jo skolas nav ieinteresētas, lai atklātā informācija nonāktu publiskā apskatē. Mūsdienās arī interneta vide vairs nedod 100 % garantiju, ka dati būs anonīmi. Pētījuma anketas tika izsūtītas apmēram 133. Latvijas skolām, par kurām bija apkopotā informācija.(skatīt 1. Pielikumu) Izmantojot interneta priekšrocības, anketas izsūtītas arī uz citām skolām, lai iegūtu vairāk respondentu atbildes un viedokļus. Izsūtīto anketu atbildes tika gaidītas pusotru mēnesi(bakalaura darbs tika papildināts pēc šā gada marta mēnesī kursa darba aizstāvēšanas).

4.posms: Informācijas apkopošana un analīze.

Lai veiksmīgi analizētu veidotās anketas apkopotas tās Excel formātā.(skatīt 5.2. nodaļu, Anketēšanas rezultātu apkopojums) Izveidotās diagrammas un aprakstoši salīdzinātās atbildes uz dotajiem jautājumiem, atspoguļo informāciju par atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem Latvijas skolās.

Kopumā var secināt, ka skolas nebija diez ko atsaucīgas, jo no 133. izsūtītām anketām atpakaļ tika saņemtas tikai 9.anketas. Deviņas skolas sniedza nepieciešamo informāciju darba analīzei. Piecas skolas atsūtīja pieklājības vēstuli, ka aizņemtības dēļ pašlaik anketas aizpildīt nevarēs. No pārējām skolā, kurām tika izsūtītas anketas pētījumam informācijas nav.

Saņemot izsūtītās anketas patīkami vārdi bija rakstīti gan no skolas vadības gan no skolotāju puses. Paldies bija par to, ka tiek veikts tāds pētījums, un tiek parādīts, ka ne visi cilvēki ir vienādi, un ka pastāv zināmas atšķirības.

Vislielākā atsaucība bija no lauku skolām, kas kārtējo reizi pierāda to, ka lauku skolas ir vairāk ieinteresētas visā jaunajā, un ir daudz atsaucīgākas. Jāpiemin, ka lai arī Rīgā un Latvijas lielākajās pilsētās ir vairāk skolu, kur pielieto šādus atbalsta pasākumus, atsaucība nebija no patīkamajām. Ja ir jāanalizē anketu rezultāti, būtiskāk būtu aplūkot skolu attieksmi pret citiem cilvēkiem. Tas lai paliek citam pētījumam.

Izvirzot empīriskā pētījuma galvenos uzdevumus būtiska uzmanība tika pievērsta pētnieciskajam jautājumam: „Vai skolēniem ar mācīšanās traucējumiem paplašināsies

iespējas veiksmīgi apgūt mācību vielu, ja tiks pielietoti atbalsta pasākumi mācību stundās un pārbaudes darbos?”. Lai noskaidrotu un iegūtu atbildes no izsūtītajām anketām, tik izveidota apkopotās anketas interpretācija.(skatīt 4. Pielikumā)

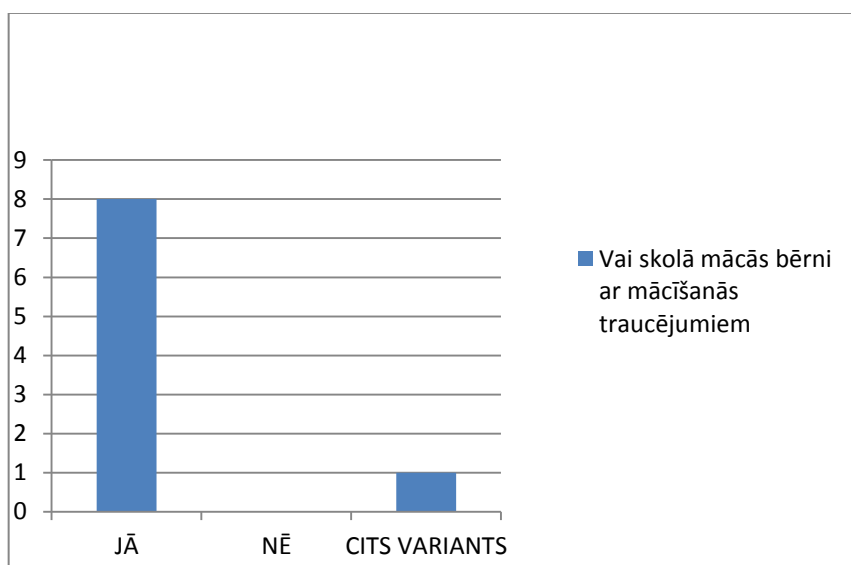
5.2. Anketēšanas rezultātu apkopojums

Lai uzsāktu pētījumu par atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā būtiski bija noskaidrot vai Latvijas skolās mācās bērni arī ar mācīšanās traucējumiem.

Ir skolas, kuras vēl tikai ievieš savā mācību procesā atbalsta pasākumus. Ne tikai speciālās skolas, bet arī vispārīzglītojošās skolas savā mācību procesā pielieto atbalsta pasākumus. Un ir skolas, kuras labprāt vēlētos, lai viņu skolās būtu tādi atbalsta pasākumi. Ar vien vairāk tiek runāts par atbalstu sniegšanu bērniem ar īpašām vajadzībām tai skaitā ar mācīšanās traucējumiem.

Rezultātā tika secināts, ka skolās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem. (skatīt 5.1 attēlu)

5.1 attēls

Skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem

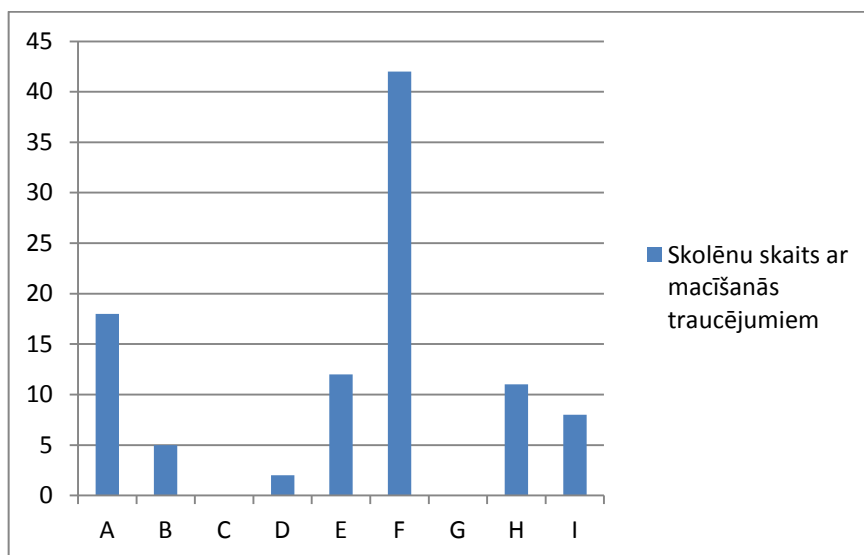
Lai veidotu diagrammas un salīdzinātu atbildes, skolas nosaukumi tika pārveidoti. Skolas nosaucot par skolām: a, b, c, d, e, f, g, h, i skolām.(sk. 4. Pielikumā) Skolās arvien vairāk parādās tādi bērni, kuriem ir nepieciešams atbalsts mācībās. Un ne vienmēr tie ir tādi bērni, kuriem ir „zīmogs”, ka viņam ir kāds pamanāms fizisks vai garīgs traucējums.

Mācīšanās traucējumi var būt pilnīgi veselam bērnam, tikai viņa spriestspēja būtiski ir samazināta.

Skolā G mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, tikai bērniem nav noteiktas diagnozes vai komisijas apstiprināts lēmums. Tomēr skolā tiek pielietoti papildus atbalsta pasākumi šādiem bērniem. Ar vislielāko skolēnu skaitu ar mācīšanās traucējumiem – 42. bērni, mācās skolā F. Pārējās skolās bērnu skaits svārstās no 2. – 18. bērniem. Diemžēl nav norādīta informācija, cik daudz bērni no dotajiem skolēniem ir zēni vai meitenes.

Kopumā var secināt, ka skolās, kurās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, svārstās no neliela skaita līdz pat lielam skaitam skolēnu. Vidēji katrā skolā palīdzība tiek sniegta 10. bērniem. Katru gadu šādu bērnu skaits, kuriem nepieciešams atbalsts mācību procesā pieaug. Vai nu tas ir iedzimtu faktoru dēļ, vai mainoties mūsdienu sabiedrībai un videi. (skatīt 5.2 attēlu)

5.2 attēls

Skolēnu skaits skolā ar mācīšanās traucējumiem

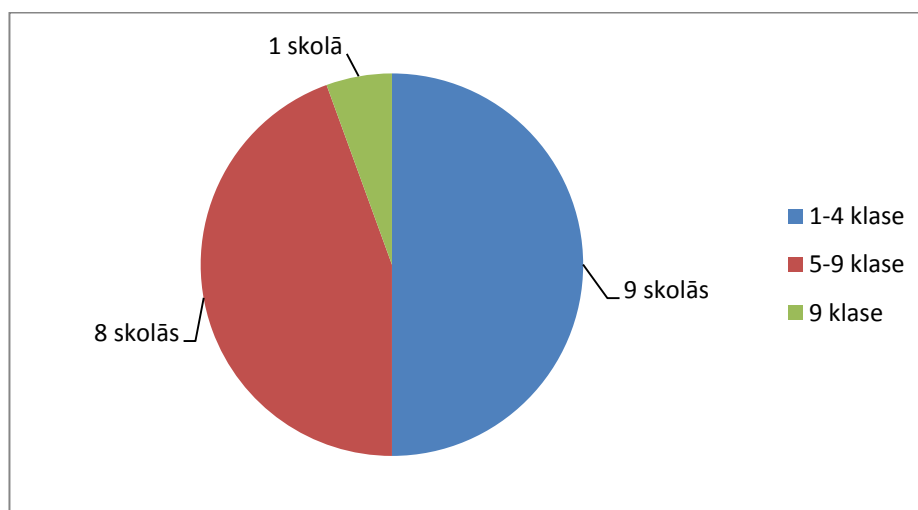
Pētījuma mērķis bija izpētīt vai bērniem ar mācīšanās traucējumiem tiek sniegts atbalsts pamatskolā. Aptaujātajās anketās tika piedāvāti atbilžu varianti, kurās klašu grupās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem: 1. – 4. klase, 5. – 9. klase un 9. – 12. klase. Pētījuma uzdotajā jautājumā tika saņemtas atbildes, ka no aptaujātajām skolām deviņas skolas atbalsta pasākumus pielieto 1. – 4. Klases skolēniem. Astoņās skolās atbalsta pasākumi tiek piemēroti no 4. – 9. klasei. Piedāvātajā klašu posmā no 9. – 12. klasei informācija netika saņemta. Vienā no aptaujātajām skolām atbalsta pasākumus piedāvā tikai 9. klases skolēniem.

Vairākums bērnu ar mācīšanās traucējumiem mācās no 1. – 4. klasē. Jau sākumskolās parādās traucējumi bērnu attīstībā. Nedaudz mazāks skolēnu skaits ar mācīšanās

traucējumiem ir 5. – 9. klasēs. No saņemtajām anketām var secināt, ka vidusskolēniem netiek piemēroti atbalsta pasākumi mācību procesā, ko varētu izskaidrot ar to, ka bērni ar mācīšanās traucējumiem reti kad izvēlas mācības vidusskolā. Viņi labprāt izvēlas mācīties kādā profesionālā novirziena skolā. No aptaujātajām skolām viena skola piešķir atbalsta pasākumus devītās klases skolēniem, lai viņi varētu sekmīgi nokārtot visus pārbaudes un skolas gala eksāmenus.

Izdarot secinājumus par to, kurās klašu grupās mācās skolēni ar mācīšanās traucējumiem var secināt, ka gandrīz no visām aptaujātajām skolām skolēni ar mācīšanās traucējumiem ir tieši sākumskolas un pamatskolas klasēs. Pamatskolas skolēniem 5. – 9.klasē, un bērniem, kuri mācās sākumskolās, atbalsta pasākumi tiek piešķirti visbiežāk. To var izskaidrot, ka pēc bērnodārzu gaitām skolēnos parādās mācīšanās iezīmes un sākumskolu klasēs parādās, kuri priekšmeti padodas un kuri nē. Pamatskolā skolēniem parādās iezīmes cik veiksmīgi viela un pamatprasmes ir apgūtas. Šajā vecumā bērni arī ir visgrūtāk apmācāmi, un tieši šajā vecumā visspilgtāk izpaužas kāds traucējuma veids (skatīt 5.3. attēlu)

5.3 attēls

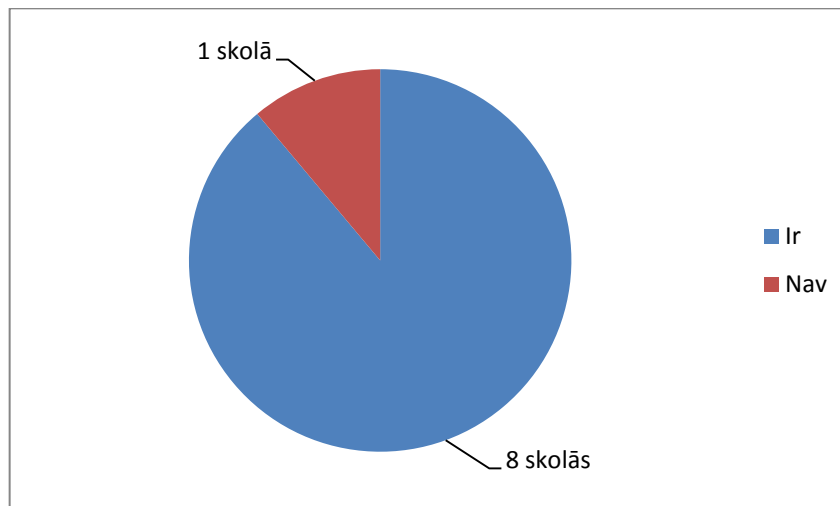

Klašu grupas, kurās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem

Palīdzību sniegšana bērnam ar mācīšanās traucējumiem būtiski ir atkarīga no skolas vadības puses. Ja skolas akreditēs mācību programmas bērniem ar īpašām vajadzībām skola varēs maksimāli palīdzēt bērnam ar attīstības traucējumiem. Latvijā ir skolas, kuras pašas pielieto atbalsta pasākumus, lai arī skolā nav akreditēta mācību programma bērniem ar īpašām vajadzībām, iekļaujot arī mācīšanās traucējumus. Ja vispārīzglītojošās skolās nav akreditētas mācību programmas, skolas maksimāli pielieto jebkādus sev iespējamus līdzekļus – psihologus, logopēdus, speciālos pedagogus, lai palīdzētu bērnam mācību procesā.

Rezultātā var secināt, ka lielākā daļa – 8. skolas, strādā pēc speciālās izglītības programmas bērniem ar mācīšanās traucējumiem, un viena skola atbalsta pasākumus mācību procesā pielieto bez akreditētas mācību programmas un iekļauj tos savā ikdienas darbā. (skatīt 5.4 attēlu)

5.4 attēls

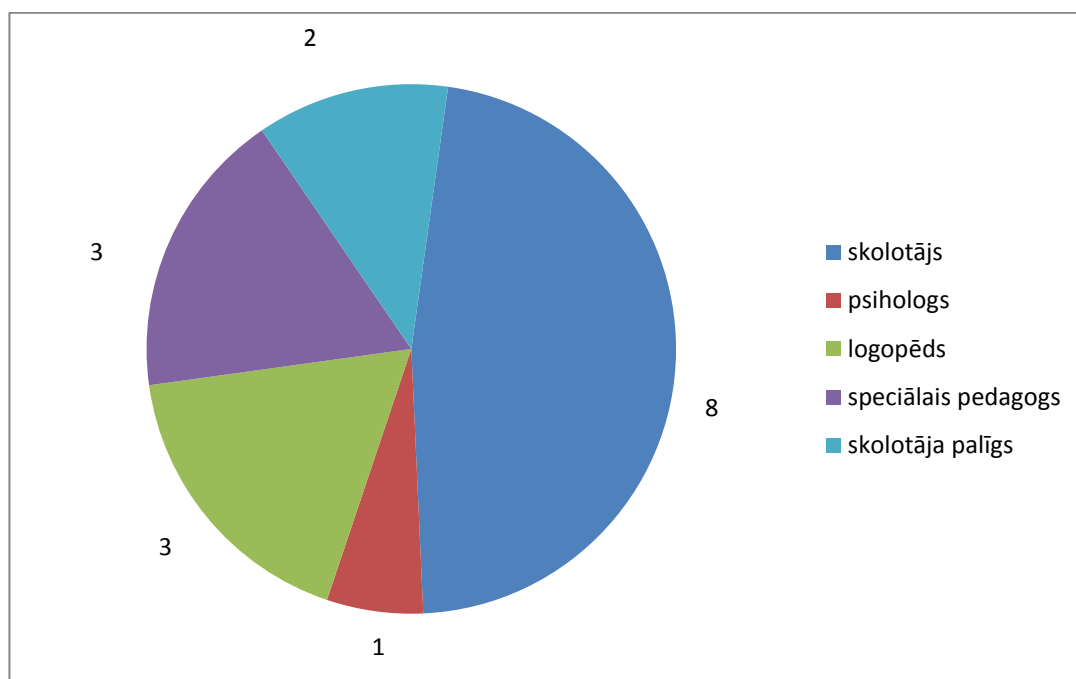
Skolā ir akreditēta mācību programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem

Pētījumā iegūtie dati par pedagogu apmācību darbam ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi sniedza sekojošas atbildes. Bērniem mācību procesā palīdzību sniedz gan skolotājs gan dažādi citi speciālisti, saskaņojot darbību ar bērna vecākiem. Vairums no skolām pirmo palīdzību bērnam ar mācīšanās traucējumiem sniedz skolotājs, kurš pielieto atbalsta pasākumus pēc saviem ieskatiem, lai atvieglot mācīšanās procesu. Skolotāji veido papildus individuālas nodarbības, kur izstrādā individuālus mācību uzdevumus, atļauj atbalsta materiālu izmatot mācību stundās un pārbaudes darbos. No deviņām aptaujātajām skolām 8. skolās skolotājs ir pirmais, kurš palīdz un sniedz atbalstu. Viena skola mācību darbā iesaistot skolas psihologu. Logopēda palīdzību izmanto 3 skolas. Logopēds skolās regulāri strādā ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi, un regulāri veic sava darba uzskaites. Arī speciālais pedagogs tiek iesaistīts mācību darbā. Trijās skolās speciālais pedagogs sniedz atbalstu bērniem. Speciālais pedagogs ar bērniem, kuriem ir mācīšanās grūtības strādā gan individuāli gan ārpus stundām. Speciālā pedagoga vadībā ir iespējams sagatavoties nākamajai dienas stundai (šo atbalstu pielieto skola H). Divās skolās skolotājam bērnu apmācībā palīdzību sniedz skolotāja palīgs. Skolotāju palīgs strādā ar bērniem gan mācību stundās gan individuāli. Atsevišķos mācību priekšmetos arī tiek pielietots skolotāja palīga atbalsts. Sadarbojoties ar bērnu vecākiem, skolas mācību darbā iesaista arī sociālo darbinieku, jo

skolām nav iespējas algot sociālo pedagogu. Pēc nepieciešamības tiek iesaistīts arī ģimenes ārsts.

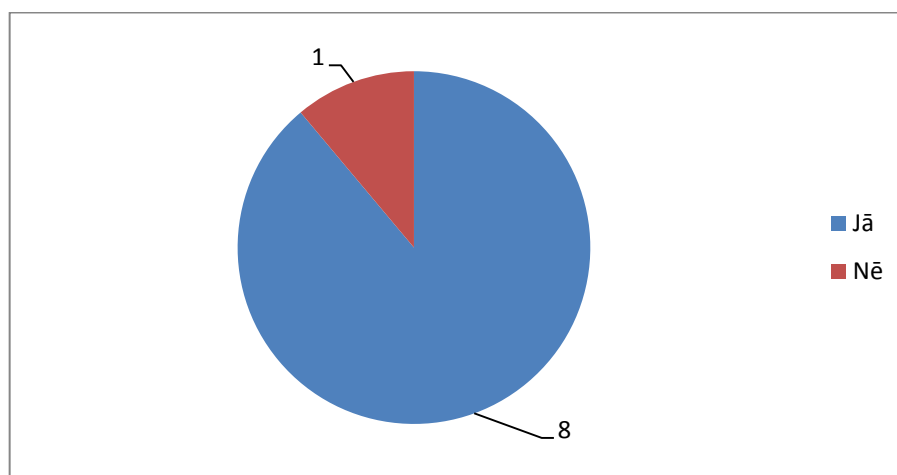
Analizējot iegūtos datus par to, kas sniedz bērniem palīdzību mācību procesā var secināt, ka, ne tikai pedagogs atbild par mācību procesu. Iesaistot un cītīgi sadarbojoties ar bērnu ģimenēm, iesaistot speciālos pedagogus, palīdzību no malas var sekmēt kvalitatīvu bērnu attīstību.(skatīt 5.5 attēlu)

5.5 attēls

Kas sniedz atbalstu bērniem ar mācīšanās traucējumiem

Veicot analīzi par jautājumu vai pedagogiem ir attiecīga izglītība, lai viņi varētu apmācīt bērnus ar mācīšanās traucējumiem rezultātā secināju, ka astoņās skolās no deviņām pedagogiem ir attiecīga izglītība. Tas izskaidrojams ar to, ka skolās ir licencēta programma darbā ar šādiem bērniem, un pedagogiem ir nepieciešama izglītība attiecīgajai mācību programmai. Vienā no aptaujātajām skolām skolotājiem nav attiecīgas izglītības, lai viņi varētu profesionāli palīdzēt bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Tas izskaidrojams ar to, ka skolās skolotāji paši organizē atbalsta pasākumu izmantošanu bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Piemēram, individuālas konsultācijas mācību procesā, dots ilgāks laiks darba apguvei.(skatīt 5.6 attēlu)

Vai pedagogiem ir attiecīga izglītība darbā ar bērniem,
kuriem ir mācīšanās traucējumi

Skolās, kurās ir akreditētas mācību programmas bērniem ar mācīšanās traucējumiem, un kurās ar vecāku sadarbību pielieto atbalsta pasākumus, bērna veiksmīgākai attīstībai pielieto dažādus atbalsta pasākumus. Pielietotos atbalsta pasākumus mācību procesā, pielieto arī ieskaitēs un valsts pārbaudes darbos. Piemēram, laika pagarinājumu, atgādņu (likumi ko bērns prot izmantot), citas telpas izmantošana, būtiski atvieglo bērnu zināšanu apgūšanu. Tomēr skolas izmanto vēl citus atbalsta pasākumus - uzdevumu nosacījumu papildus paskaidrošana, ja nepieciešams – teksta skaļa priekšā lasīšana, individuāli paskaidrojumi, samazināts darba apjoms, pielāgots tekstu saturs, darba tempam pielāgots laika limits, atslodzes momenti, vizuālās uzskates materiāli. Bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi iespējams darbā pielietot kalkulatoru, alfabētu, dažādas citas lietas, ko pārējie skolēni nedrīkst.

Anketās tika pētīts, kādos mācību priekšmetos 6. klasē visvairāk pielieto atbalsta pasākumus. Piemēram, latviešu valodā, literatūrā, matemātikā gandrīz visas skolas pielieto atbalsta pasākumus. Mācību priekšmetos, kuros ir nepieciešama loģiskā domāšana, darbu analīzei atbalsts dod lielāku pārliecību saviem spēkiem.

Lai labāk varētu aplūkot un salīdzināt datus par savām veiktajām anketām, izveidoju pārskatāmākas tabulas.(skatīt 5.7 tabulu)

Atbalsts skolēniem mācību priekšmetos
(Pētījuma gaitā iegūto rezultātu salīdzinājums, 4. Pielikums)

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgādnēs (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	✓	✓	✓	nosacījumus atkārtoti divreiz, mutiskas atbildes
Literatūra	✓	✓	✓	
Svešvalodas	✓	✓	✓	
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)		✓	✓	
Matemātika	✓	✓	✓	nosacījumus atkārtoti divreiz, formulas
Informātika				✓
Dabas zinības		✓	✓	✓
Mūzika			✓	
Latvijas un pasaules vēsture	✓	✓	✓	✓
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas			✓	✓
Sports				atbrīvojums
Vizuālā māksla				

Analizējot rezultātus tika secināts, ka Latvijas skolās pielieto atbalsta pasākumus mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Vairāk kā no simts izsūtītām anketām atpakaļ saņemtas dažas anketas. To varētu norakstīt uz laika trūkuma dēļ, lai gan anketas

izsūtītas laicīgi. Skolas nav diez ko atsaucīgas. Nevēlēšanās atklāt informāciju studentiem vai ļoti saspringtajā laikā nav brīvu brīžu, lai anketas aizpildītu.

Veicot anketēšanu var secināt, ka:

1. Latvijas skolās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, kuru skaits ar katru gadu palielinās;
2. Lai veiktos mācību procesā bērnam ar mācīšanās traucējumiem svarīga ir skolotāju un skolēnu sadarbība, iesaistot gan vecākus, gan citus speciālistus;
3. Lai skolas varētu pielietot atbalsta pasākumus mācību darbā un pārbaudes darbos, nepieciešama akreditēta mācību programma un bērna slēdzienam no medicīniskās komisijas, kura nosaka vai apstiprina bērna veselības stāvokli;
4. Speciāli izglītoti pedagogi sekmē bērna attīstību;
5. Katram bērna nepieciešama individuāla pieeja un jāizvērtē katrs gadījums atsevišķi;

5.3 Pētījuma jautājuma analīze

Pētījumā par „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6. klase)”, tika veikta anketēšana par iespējamajiem atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Rezultātā būtiski bija atbildēt uz pētījuma jautājumu: „Vai skolēniem ar mācīšanās traucējumiem paplašināsies iespējas veiksmīgi apgūt mācību vielu, ja tiks pielietoti atbalsta pasākumi mācību stundās un pārbaudes darbos?”

Pētījumā tika noskaidrots, ka bērniem ar īpašām vajadzībām, tai skaitā bērniem ar mācīšanās traucējumiem, būtisks ir atbalsts mācību procesā. Mācību procesu organizē skola un skolas vadība. Veiksmīgi piesaistot un iesaistot nepieciešamos speciālistus, kuri var palīdzēt bērniem ar kādiem traucējumiem, uzlabosies bērna spēja apgūt mācību vielu un visu jauno. Pētījuma gaitā apkopotās anketas parāda, ka pielietojot valsts un skolas noteiktos atbalsta pasākumus pamatskolā uzlabojās bērna akadēmisko zināšanu pamatprasmes – lasīšanas, rakstīšanas un rēķināšanas prasmes.

Bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi mācības un mācību process ir ļoti apgrūtināts. Pētot un analizējot literatūru par bērniem ar mācīšanās traucējumiem, tika secināts, ka bērns ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā būtiski neatšķiras no bērna, kurš ir vidusmēra pusaudzis. Katram cilvēkam ir savas rakstura iezīmes un tās visas kopā veido viņa personību. Ikvienam cilvēkam ir būtiski apzināties, ka:

1. Ikvienam bērnam ir iespējams saņemt izglītību, ievērojot pamatprincipu, ka jebkurš bērns ir apmācāms;

2. Apmācība ir jābūt vērstai uz to, lai bērns savā dzīvē varētu iejusties sociālajā, kultūras, politiskajā, ekonomiskajā dzīvē.

Jebkura veida audzināšana sekmē bērna kā personības veidošanos. Pētījumā tika secināts, ka veiksmīga izglītības iestādes piemērošana bērnam ar īpašām vajadzībām (gan iekšējā vide, gan ārējā vide), zinoši pedagogi apmācībai bērniem ar īpašām vajadzībām, mācību programmas izveidošana ņemot vērā bērna individuālā vajadzības, izglītības iestādes sadarbība ar vecākiem, un atbalsta pasākumu ieviešana skolā sekmē bērna attīstību. Kā pēdējais tika minēts atbalsta pasākumi skolās. Atbalsta pasākumu ieviešana skolās, kurās mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem sekmēs bērna galvenos attīstības virzienus:

- Uzmanības izkopšanu;
- Impulsivitātes samazināšanos;
- Aktivitātes samazināšanās;
- Sociālo prasmju veidošanu.

Būtiski ir atcerēties, ka bērnu uzvedības izpausmēm vienmēr ir kāds cēlonis. Rezultātā autors var secināt, ja bērnam tiks dota iespēja apgūt zināšanas sev pieejamā veidā, kā viņš to prot un spēj, palielināsies bērna produktīvās darbošanās spējas.

NOBEIGUMS

Analizējot literatūru par bērniem ar attīstības traucējumiem var secināt, ka bērns ar īpašām vajadzībām ir bērns, kuram sakarā ar slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisītiem orgānu sistēmas funkciju traucējumiem ir nepieciešama papildu medicīniskā un sociālā palīdzība. Jebkuram bērnam ir savas tiesības un pienākumi neatkarīgi no tā vai bērnam ir kāds attīstības traucējums vai nav. Bērniem ar īpašām vajadzībām ir nepieciešams gan atbalsts, rūpes, sapratne, izglītība, lai arī viņi iekļautos un būtu piederīgi pie vispārējās sabiedrības un kļūtu par pilntiesīgiem tās locekļiem. Līdz ar „citādo” bērnu iekļaušanu mūsdienu sabiedrībā, paaugstināsies paša bērna spējas un ticība saviem spēkiem, ka arī viņam ir tiesības saņemt labu izglītību un labi apmaksātu darbu. Lai bērns ar attīstības traucējumiem iekļautos, svarīga ir gan iegūtā izglītība, gan pats mācību process, tomēr ir daļa cilvēku, kuriem mācības un mācīšanās sagādā daudz lielākas grūtības.

Analizējot literatūru par mācīšanās traucējumiem būtiskākais ir savlaicīga izpratne par to vai bērnam ir kāds traucējums bērna attīstībā. Izpratne par mācīšanās traucējumiem sniedz priekšstatu vai traucējums ir iedzimts vai iegūts. Kopumā pētījuma autors var secināt, - neapslāpēsim bērna vēlmi būt piederīgiem un būt saprastiem, mīlētiem, un centīsimies palīdzēt viņiem savu spēju robežās. Mācīšanās traucējumi ir neiroloģiski traucējumi, kas ietekmē galvas smadzeņu spēju izprast, atcerēties vai nodot informāciju, atrodot pareizo pieeju apmācībā gan mācību procesā gan sociālajā vidē var panākt bērna vispusīgas personības attīstību.

Pētot un analizējot literatūru par ieteikumiem vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem var secināta, ka būtiska ir bērna un vecāku sadarbība vienam ar otru. Izpratne par bērna emocionālo stāvokli, atbalsts, sapratne ir rādītāji, kuri jāievēro un jāizprot vecākiem, kuriem ir bērni ar mācīšanās traucējumiem.

Analizējot literatūru par pedagoģisko atbalstu bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā var secināt, ka pedagogiem ir būtiska nozīme bērna attīstībā. Pedagogam ir jābūt atvērtam visam jaunajam. Skolotājam jāpiemīt savai motivācijai un mērķim ar kādu viņš dodas apmācīt bērnus ar mācīšanās traucējumiem. Pamudinājums, uzslavas, atzinība un veselīga kritika ir viens no priekšnosacījumiem uz bērna un pedagoga veiksmīgu sadarbību mācību procesā. Pareiza bērnu un viņu vecāku motivēšana dod lielākas cerības un gaišāku skatu nākotnē.

Izprotot literatūru par ģimenes atbalstu bērniem ar mācīšanās traucējumiem var secināt, ka vecāku uzdevums ir sekot pārmaiņu procesiem izglītībā, ievērojot pārmaiņu principus: vienlīdzības principu, attīstību, ievērojot indivīda intereses, sabiedrības līdzdalību,

mūžizglītību, mērķtiecību, resursu nodrošināšanu, kontroli. Neviens vairs negrib samierināties ar pasīvā vērotāja lomu, tādēļ dzīvē jācenšas iekļauties un jāļauj iekļauties sabiedrībā jebkuram sabiedrības loceklim.

Analizējot literatūru par atbalsta pasākumiem bērniem ar mācīšanās traucējumiem var secināt, ka mācību procesā un pārbaudes darbos tiek izmantoti dažādi atbalsta pasākumi, kuri atkarīgi no konkrētām skolēna speciālām vajadzībām palīdz bērnam mācību procesā. Skolās, kurās mācās bērns ar mācīšanās traucējumiem var pielietot sev zināmus atbalsta pasākumus savā mācību procesā, piemēram, cita telpa ieskaitei vai pārbaudes darbam, laika pagarinājums darba izpildei, atgādnēs - likumi, ko pats skolēns prot izmantot.

Secinājumi:

1. Atbalsta pasākumi mācību procesā un pārbaudes darbos atbilst skolēna vajadzībām;
2. Atbalsta pasākumu izvēlē jāpiedalās tiem, kuri vislabāk pārzina skolēna vajadzības un stiprās un vājās puses – skolēnam, mācību priekšmeta skolotājam, skolas atbalsta komandai;
3. Par izvēlētajiem atbalsta pasākumiem jāinformē bērna vecāki;
4. Lēmums par atbalsta pasākumu nepieciešamību jāpieņem par katru skolēnu atsevišķi, ņemot vērā viņa konkrētās vajadzības;
5. Atbalsta pasākumi jāplāno tikai un vienīgi tajā jomā, kurā skolēna traucējums var būt šķērslis viņa zināšanu un prasmju demonstrēšanai – ja skolēnam ir rakstīšanas traucējumi, tad nav nepieciešams plānot atbalsta pasākumu, kas paredz pārbaudes darba uzdevumu noteikumu lasīšanu priekšā;
6. Skolēnam jāsaprot izvēlēto atbalsta pasākumu jēga. Tiem jāatbilst pasākumiem, kurus skolēns pazīst un regulāri izmanto ikdienā;
7. Ja bērnam tiks dota iespēja apgūt zināšanas sev pieejamā veidā, kā viņš to prot un spēj, palielināsies bērna produktīvās darbošanās spējas.

Analizējot literatūru par bērniem ar speciālām vajadzībām es secināju, ka ļoti daudz darba un laika ir jāiegulda, lai palīdzētu bērnam ar mācīšanās traucējumiem.

Pirmkārt, būtiska nozīme darbā ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi ir skolotājiem, kuri viņus apmāca. Galvenais, lai skola nodrošina pedagogiem dažādus kursus un apmācības darbam ar šādiem bērniem, jo skolotājiem ir jābūt zinošiem un spējīgiem, lai saprastu, atbalstītu un sniegtu palīdzību.

Otrkārt, tikai „veselīgas” ģimenes dzīve var palīdzēt un sniegt pozitīvu rezultātu bērniem, kuriem ir šādi traucējumi. Ne tikai skolotājiem un bērniem un speciālistiem ir jāanalizē bērna rīcība un motīvi, bet arī vecākiem ir jāpiedomā, ko un kā viņi dara. Cik produktīvas ir viņu audzināšanas metodes. Rezultātā, pētot kā bērnam atvieglot mācību procesu, lai padarītu to

vieglāku, tika analizēts, kādi paņēmieni ir un būtu jāievieš sekmīga mācība procesa apgūšanai, gan to, kā palīdzēt bērnam ar mācīšanās traucējumiem pārbaudes darbos. Tā pat tika analizēts, kādai jābūt videi, kurā bērns dzīvo, lai sasniegtu labākus mērķus.

Veicot pētījumu par „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6. klase)” var secināt, ka tikai ar spēcīgu sadarbību, motivāciju bērni ar mācīšanās traucējumiem var tikt laukā no nemitīgām bailēm, depresijas, un neticībai saviem spēkiem. Tikai kopā strādājot – iesaistot skolu, pedagogus, vecākus, dažādus speciālistus, mūsu valsti, kurā dzīvojam, un nebaidoties lūgt palīdzību, ar atbalstu mēs šiem bērniem varam nodrošināt dzīvi sabiedrībā kā pilntiesīgiem sabiedrības locekļiem.

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

1. Albrehta, Dz. *Didaktika*. Rīga: RaKa, 2001.
2. Alijevs, R., *Vidusskolēnu jaunrade mācībās*. Rīga: RaKa, 1999.
3. *Atbalsta pasākumi. Valsts izglītības satura centrs. Pieejams:*
<http://visc.gov.lv/specizglitiba/atbpas.shtml>
4. Berliners, D.C., Geidžs, N.L., *Pedagoģiskā psiholoģija*. Izdevniecība: Zvaigzne:ABC, 1999.
5. *Bērnu tiesības aizsardzības likums*. Rīga: SIA „TIC”, 1998.
6. Broks, A., *Izglītības sistemoloģija*. Rīga: RaKa, 2000.
7. Celma, D., *Vadītājs un vadīšana izglītībā*. Izdevniecība: RaKa, 2006.
8. Engere, I., Gleške, L., Kvjatkovska, I., Šulce, D. *Sociālā pedagoga darbība konfliktu situāciju risināšanā skolā. Rokasgrāmata*. Rīga: JUMI, 2004.
9. Freimanis, I., *Ieskats speciālās skolas darbā. Teorija. Pieredze. Prakse*. Rīga: RaKa, 2007.
10. Gudjons, H., *Pedagoģijas pamatziņas*. Izdevējs: Zvaigzne ABC, 1998.
11. Konstebls, R., Vaiteds, B., *Sociālais darbs skolā. Prakse, politika un pētījumu spektrs*. Rīga: Jumava, 2001.
12. Kulmane, I., *Vai skola visiem? Rakstu krājums pedagogiem, psihologiem un vecākiem*. Rīga: IAC, 2004.
13. Lamanova, F., *Tavas tiesības un pienākumi. 2. Daļa* Rīga: JUMI, 2002.
14. Landra, T., *Mācīšanās traucējumi: to definēšanas problēma, pazīmes un vecāku līdzdalība*, http://jurmala.lv/upload/sabiedriba/izglitiba/jiiac/met_materiali_ieteikumi/oktobris/macisanas_traucejumi..pdf, 2012.
15. Liepiņa, S., *Garīgi atpalikušo bērnu psiholoģija*. Rīga: Zvaigzne, 1991.
16. Liepniece, M., *Mācīšanās traucējumi un individuālie izglītības plāni*. http://jurmala.lv/upload/sabiedriba/izglitiba/jiiac/met_materiali_ieteikumi/oktobris/macisanas_traucejumi.pdf, 2012.
17. Mahmutovs, M., *Mācību stunda mūsdienās*. Rīga: Zvaigzne, 1985.
18. Medne, D., *Kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem*. Rīga: RaKa, 2007.
19. *Metodiskie ieteikumi atbalsta pasākumu organizēšanai izglītības iestādēs. VISC*.
Pieejams: http://visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/metiet_atb_pas_org.pdf
20. Miezīte, S., *Ievads. Skola visiem. Palīgs pedagogiem, psihologiem un vecākiem*. Rīga: SAC, 2002.

21. Nobela, R., *Mācīšanās traucējumi. Skola visiem. Palīgs pedagogiem, psihologiem un vecākiem*. Rīga: SAC, 2002.
22. Ņemovs, R., *Bērna augšana. Bērns ar garīgās attīstības traucējumiem. Zinātniski metodisko materiālu krājums*. Izdevējs: Rēzeknes Augstskola, 2008.
23. Perske, R., *Cerība. Palīgs ģimenēm, kurās ir bērni ar īpašām vajadzībām*. Izdevējs: SIA Jāņa Rozes apgāds, 2004.
24. Rozenfelde, M., *Bērns ar attīstības problēmām vispārējās izglītības iestādē*. Izdevējs: Rēzeknes Augstskola, 2008.
25. Rozenfelde, M., *Izglītības iestāžu mācību vide: Problēmas un risinājumi. Zinātnisko rakstu krājums*. Izdevniecība: Rēzekne, 2008.
26. *Skaties. Domā. Dari. Metodiskais līdzeklis*. Izdevniecība: Rēzeknes Augstskola, 2008.
27. Smita, K., Strika, L., *Mācīšanās traucējumi: No A līdz Z*. Rīga: RaKa, 1998.
28. Spektors, A., *Skaidrojošā vārdnīca*. <http://www.tezaurs.lv/sv/?w=atbalsts>, 2013.
29. Šibajevs, V., *Neformālā izglītība interešu centros*. Rīga: RaKa, 2002.
30. Šmite, A., *Izglītības iestādes vadība. 1. Daļa*. Izdevniecība: RaKa, 2004.
31. Šteinberga, S., Tūbele, S., *Ievads speciālajā pedagogijā*. Rīga: RaKa, 2004.
32. Šteiners, R., *Vispārējā cilvēkmācība kā pedagogijas pamats*. Rīga: RaKa, 2000.
33. Templers, R., *Bērnu audzināšanas likums*. Izdevniecība: Zvaigzne ABC, 2009.
34. Vedins, I., *Mācīšanās māksla*. Izdevniecība: Avots, 2011.
35. Vinzere, M., *Pedagogijas vēsture: 15. Jautājumi. Zinātnisko rakstu krājums*. Rīga: RaKa, 2010.
36. Visocka, I., *Smadzeņu darbības ietekme uz mācību procesu. Skola visiem. Palīgs pedagogiem, psihologiem un vecākiem*. Rīga: SAC, 2002.
37. Zamskis, H., *Speciālās pedagogijas vēsture*. Rīga: RaKa, 2007.

SKOLU DATU BĀZE

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Ābeļu pamatskola	„Ābeļu skola”, Ābeļu pagasts, Jēkabpils novads, LV-5212	65236656; 29546071	abelu.psk@inbox.lv, abeludir@inbox.lv
Ādažu vidusskola	Gaujas iela 30, Ādažos, Ādažu novads, LV – 2164	67996165	vidusskola@adazi.tl.lv
Āgenskalna sākumskola	Kandavas iela 4/1, Rīga, LV-1083	67458430	agenskalnasakumskola@gmail.com
Aizkraukles 1.vidusskola	Draudzības krastmala 5, Aizkraukle, LV - 5101	65122843 (kanceleja) 65122863 (Direktore)	1.vidusskola@aizkraukle.lv
Allažu pamatskola	Allažu pagasts, Siguldas novads, LV-2154	67970954 (Direktore); 67970949 (Direktora viet.audz.darbā); 67970949 (Direktora vietn.izgl.jomā)	allazu.pamatskola@sigulda.lv
Andreja Upīša Skrīveru vidusskola	Aizkraukles raj., Skrīveri, Stacijas Laukums 1, LV- 5102	65197626	admin@auv.skriveri.lv www.auv.lv
Bebru vispārizglītojošā internāt-pamatskola	Internātpamatskola, Bebru pag., Kokneses novads, LV-5135	65164282; 65164205; 29176491; 26569884	bebruintskola@inbox.lv
Bērzaunes pamatskola	Madonas raj., Bērzaunes pag., LV-4853	64838256	berzaunes.skola@hello.lv
Blomes pamatskola	Cēsu 13, Blomes pag., Valkas raj., LV-4729	64774535 (Direktore); 64777373 (Mācību daļa)	blomesk@inbox.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Cēsu 2. vakara (maiņu) vidusskola	Gaujas iela 23, Cēsis, Cēsu raj., LV-4100	64120498	vmv@cain.gov.lv
Cēsu sanatorijas internātpamatskola	Bērzaines iela 34, Cēsis, LV-4100	64125233; 64125638; 6 41 25233	mezask@apollo.lv
Daudzese pamatskola	Daudzese, Daudzese, Jaunjelgavas novads, LV-5111	65141136	skola@dauzese.lv
Daugavpils 11.pamatskola	Arhitektu 1, Daugavpils, LV-5410	65441303; 54241321	11vsk@daugavpils.apollo.lv
Daugavpils 7.pamatskola	Šķūņu iela 1, Daugavpils, LV-5421	5443996	psk7@aircom.lv
Daugavpils 8.pamatskola	Ūdens 24, Daugavpils raj., Daugavpils, LV-5415	65424167	8psk@aircom.lv
Daugavpils logopēdiskā internātpamatskola - attīstības centrs	Abavas 1, Daugavpils raj., Daugavpils, LV-5417	5442776; 5441740	logoped@apollo.lv, matem@inbox.lv
Draudzīgā aicinājuma Liepājas pilsētas 5.vidusskola	Rīgas 50, Liepāja LV-3401	6342355 (Direktore); 63 424 716 (Mācību daļa)	dalp5v@apollo.lv dalp5uz@inbox.lv
Dundagas vidusskola	Talsu 18, Dundagas pagasts, Dundagas novads, LV-3270	63232192	sekretare@skola.dundaga.lv
Elkšņu pamatskola	„Dzeņi”, ELKŠŅI, ELKŠŅU PAG., VIESĪTES NOV., LV-5217	65229981; 65247741	elksnupsk@jekabpils-rp.lv
Friča Brīvzemnieka pamatskola	Zeļļu iela 4, Rīga, LV-1002	67617060	fbps@riga.lv
Garkalnes vidusskola	Vidzemes šoseja 34, Garkalnes pag., Rīgas raj., LV-2137	67998480; 67998460	garkalne@latnet.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskola	Lēdurgas pagasts, Lēdurga, Limbažu raj., LV-4012	64064456	ledurga@latnet.lv
Grundzāles pamatskola	Tilta iela 6, Grundzāle, Grundzāles pagasts, Smiltenes novads, LV- 4713	64764454; 64728554	grundzalesk@tvnet.lv
Gulbenes ģimnāzija	Skolas iela 10, Gulbene, Gulbenes novads, LV - 4401	64423178 (Direktore); 64473178 (Lietvede)	metgimn@gulbene.lv gimnazija@gulbene.lv
Iecavas internātpamatskola	Skolas iela 19, Iecava, Iecavas novads, LV- 3913	63941259	internatskola@iecava.lv
Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskola	Parka iela 27, Koknese, Aizkraukles raj. LV - 5113	65161703 (Direktors) 65161442 (sekretāre)	koknese@latnet.lv
Ilūkstes 2.vidusskola	Stadiona iela 1, Ilūkste, LV-5447	65462398	ilukstes2.vsk@apollo.lv 2vidusskola@ilukste.lv
Īslīces vidusskola	Īslīces pagasts, Bauskas novads, Latvija, LV- 3914	63946604	islicevsk@inbox.lv
J.Čakstes Liepājas pilsētas 10.vidusskola	Alejas iela 16, Liepāja, LV-3401	63423304 (Direktore); 63424183 (Direktora vietn. 1-4kl.); 63424489 (Direktora vietn. 5- 12kl.)	10vsk@inbox.lv
Jaungulbenes pagasta Gulbīša vidusskola	Jaungulbenes pag., Gulbenes raj., LV - 4420	4431638; 64431567	gulbis@gulbene.lv
Jāzepa Mediņa Rīgas mūzikas vidusskola	Stabu iela 10/4, Rīga, LV-1010	67332058 (Direktors); 67331972 (Direktora vietn. mācību darbā)	info@jmmv.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Jēkabpils 2.vidusskola	Jaunā iela 44, Jēkabpils raj., Jēkabpils, LV -5201	65232303	2vsk@mail.zednet.lv
Jelgavas 2.sanatorijas internātpamatskola	Filozofu iela 50, Jelgava, LV - 3001	63021773	J2isk@skolas.jelgava.lv
Jelgavas 4.pamatskola	Pulkveža Oskara Kalpaka ielā 34, Jelgavā, LV-3001	63024449 (Direktore); 63021516 (Direktora vietnieks)	4psk@izglitiba.jelgava.lv
Jelgavas Spīdolas ģimnāzija	Mātera iela 30, Jelgava, LV-3001	63029212 63020620	sgim@izglitiba.jelgava.lv
Juglas sanatorijas internātpamatskola	p/n Cekule , Stopiņu pagasts, LV-2118, Rīgas rajons	67956889; 67956088	juglassi@latnet.lv skola@upeslejuskola.lv
Kalnciema vidusskola	"Kalnciema skola", Valgundes pagasts, Jelgavas novads, LV 3017	63069585; 63069112	kalnciemavsk@jelgavasnovads.lv
Krimuldas vidusskola	Skolas ielā 11, Raganā, Krimuldas pagastā, Rīgas rajonā, LV-2144	7978566 (Direktore); 27744035 (Darbvede); 27744034 (mācību pārzine)	krimulda.skola@latnet.lv
Krišjāņa Valdemāra pamatskola	p/n Pilskalns, Beļavas pag., Gulbenes raj., LV - 4409	64400858	valdemar@gulbene.lv
Kuldīgas pilsētas Alternatīvā sākumskola	Piltenes ielā 25, Kuldīga, Kuldīgas raj., LV - 3301	29896248	alterskola@kuldiga.lv
Lazdonas pamatskola	"Jurģkalni" Lazdonas pagasts Madonas rajons LV-4824	64807460 (Direktore); 64807550 (Skolotāju istaba)	lazdonasskola@navigator.lv
Liepājas 15. vidusskola	O.Kalpaka iela 96, Liepāja, LV-3405	63442024	liepa15vsk@inbox.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Liepājas 7.vidusskola	Celmu iela 6, Liepāja, LV-3417	63484810 (Direktore); 63442710 (Sekretāre)	17vsk@latnet.lv
Liepājas A.Puškina 2.vidusskola	Liedaga iela 5, Liepāja, LV-3416	63431772	2vskola@one.lv
Liepājas Centra pamatskola	K. Uliha 33, Liepāja, LV- 3401	63421744 63422080 (Direktore)	centra.skola@inbox.lv
Liepājas Ezerkrasta sākumskola	Lauku 54, Liepāja LV - 3411	3433871 (Direktore); 63436407	ezerkrasts@inbox.lv
Liepājas internātpamatskola	Krūmu 65, Liepāja, Liepājas raj., LV- 3405	63442105 (Direktore); 63442107 (Direktores vietn.māc. darbā)	internātskola@inbox.lv biba77@inbox.lv
Liepājas Katoļu pamatskola	Peldu iela 17, Liepāja, LV-3401	63427160	pamatskola@inbox.lv
Liepājas Kristīgā sākumskola - pirmsskolas izglītības iestāde	Celmu iela 4, Liepāja, Latvija, LV-3417	63441699	kulmane@apollo.lv
Liepājas pilsētas 12.vidusskola	K.Valdemāra 35/37, Liepāja, LV-3401	63422953 (Direktors); 63425141, 27899853 (mācību daļa)	skola12@inbox.lv
Liepas pamatskola	Rūpnīcas iela 12, Liepas pag., Priekuļu novads, LV 4128	64195444	liepask@cesis.edu.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Limbažu 1.vidusskola	Rīgas iela 28, Limbaži, LV-4001	64070698 (Direktore); 64070795 (lietvedība); 64070784 (skolotāju istaba)	l1vsk@limbazi.lv
Līvānu 1.vidusskola	Rīgas iela 101, Līvāni, LV 5316	65307200 (Direktore)	livanu1vsk@livani.lv
Mārupes vidusskola	Rīgas rajons Mārupes pagasts Kantora iela 97 LV-2167	67934372 (Direktors); 67934375 (skolotāju istaba)	marupesvskola@parks.lv info@marupe.edu.lv marupejanis@inbox.lv (Direktors)
Mežgaļu pamatskola	Brunavas pag., Bauskas nov, LV-3907	63946148	mezgali.skola@bauska.lv
Mežciema pamatskola	Rīga, Hipokrātu iela 29, LV-1079	67536888	mcps@riga.lv
Neretas vidusskola	Dzirnavu iela 4, Nereta, Neretas pagasts, Neretas novads, LV -5118	65176504	grebska.laima@inbox.lv
Olaines 1.vidusskola	Zeiferta iela 4, Olaine Rīgas rajons, LV-2114	67962959	olaines1vsk@o1vsk.lv
Olaines 2.vidusskola	Skolas iela 1, Olaine, Olaines novads, Latvija, LV-2114	67963582	olaine2vsk@gmail.com
Pamatskola "Harmonija"	Bērzaunes 6, Rīga, LV-1039	67541141	harmonija.skola@gmail.com
Pētera pamatskola	Pētera pamatskola, Melbārži, Zosēnu pagasts, Jaunpiebalgas novads,, LV-4133	64129832	peterask@inbox.lv
Privātā pamatskola "Maxvel"	A.Saharova 35, Rīga, LV-1082	67178400	maxvel@mail.eunet.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Privātā vidusskola "Norma"	Cēsu iela 8, Rīga, LV-1012	67171067	info@skolanorma.lv
Raiskuma speciālā internātpamatskola	„Dzelmes 5”, Raiskuma pag., Pārgaujas novads, LV-4146	64107933	direkt@raiskint.apollo.lv izglitiba@raiskint.apollo.lv
Rencēnu pamatskola	Parka iela 1, Rencēni, Rencēnu pagasts, Burtnieku novads, LV-4232	64268155; 64268260	rencenu.pamatskola@burtniekunovads.lv
Rēzeknes 2.vidusskola	Dārzu iela 21/17, Rēzekne, LV 4600	64622643	rez2vsk@rezekne.lv
Rēzeknes logopēdiskā internātpamatskola	F. Varšlavāna 5, Rēzekne, Rēzeknes novads, LV-4601	64622658	logopeduskola@rezekne.lv
Rīgas 16.vidusskola	Pāles iela 9, Rīga, LV-1024	67521933 (kanceleja); 67523984 (māc. daļa)	r16vsk@ijsd.riga.lv
Rīgas 2. Speciālā internātpamatskola	Ludzas iela 43, Rīga, LV-1003	67144186	r2sips@riga.lv
Rīgas 21.vidusskola	Tomasona iela 25, Rīga, LV-1013	67371041	r21vs@riga.lv
Rīgas 19.vidusskola	Miglas iela 9, Rīga, LV-1016	67430558 67432604	r19vs@riga.lv
Rīgas 24. pamatskola	A.Čaka iela 139, Rīga, LV-1012	67317036; 67317047	r24ps@riga.lv
Rīgas 30.vidusskola	Miera iela 62, Rīga, LV-1013	67362748	r30vs@riga.lv
Rīgas 34. arodvidusskola	Ūdeļu iela 22, Rīga, LV-1024	67532721; 67532416; 67617512	34avskola@e-apollo.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Rīgas 37.vidusskola	Čiekurkalna 1. līnija 53, Rīga, LV-1026	7552052; 7553581	r37vs@riga.lv
Rīgas 38. vidusskola	Burtnieku iela 34, Rīga, LV-1084	67565197; 67565009; 67565277	r38vs@riga.lv
Rīgas 45.vidusskola	Ropažu 34, Rīga LV-1006	7551719	r45vs@riga.lv
Rīgas 49.vidusskola	Krišjāņa Valdemāra 65, Rīga, LV-1010	67273859 (Mācību daļa) 67274932 (Direktors)	r49vs@riga.lv
Rīgas 60.vidusskola	Vaidavas 6, Rīga, Rīgas reģ., LV -1084	67564702	r60vs@riga.lv
Rīgas 63.vidusskola	Baltezera iela 6, Pāles 9, Rīga, LV-1024	67525764; 67524939	r63vs@riga.lv
Rīgas 64.vidusskola	Ūnijas iela 93, Rīga, LV-1084	67598929	r64vs@riga.lv
Rīgas 66. speciālā vidusskola	Katrīnas 2, Rīga, LV-1045	7334007; 7323574	r66svs@riga.lv
Rīgas 69.vidusskola	Imantas iela 11a, Rīga, LV-1067	67454171	r69vs@riga.lv
Rīgas 71.vidusskola	Iļģuciema iela 6, Rīga, LV-1055	67468198	r71vs@riga.lv
Rīgas 74. vidusskola	Induļa ielā 4, Rīga, LV 1084	67802533; 67802534	r74vs@riga.lv
Rīgas 80.vidusskola	Andromedas gatve 11, Rīga, LV-1084	67572997; 67572408	r80vs@riga.lv
Rīgas 84.vidusskola	Lielvārdes iela 141, Rīgā, LV-1082	67572681	r84vs@riga.lv
Rīgas 85.vidusskola	Nīcgales ielā 22, Rīga, LV-1035	7546199	85vs@riga.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Rīgas 89.vidusskola	Hipokrāta iela 27, Rīga, LV-1079	67536800; 67536653; 67536653	r89vs@riga.lv
Rīgas 9.vakara (maiņu) vidusskola	Stāmerienas 8, Rīga, LV-1006	67551531	r9vmvs@riga.lv
Rīgas Anniņmuižas vidusskola	Kleistu iela 14, Rīga, LV-1067	67416561	ramvs@riga.lv
Rīgas Daugavgrīvas vidusskola	Parādes iela 5c, Rīga, LV-1016	67431152; 67430210; 67432168	rdvs@riga.lv
Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola	Kr.Valdemāra iela 139, Rīga, LV-1013	67360182 (Direktors) 67360823 (Direktora vietn.)	www.rdmv.lv
Rīgas Ezerkrastu vidusskola	Malienas 89, Rīga, LV-1064	67533917	ezervs@riga.lv
Rīgas Herdera vidusskola	Skolas iela 32, Rīga, LV-1010	67273615; 67274584	rherdvs@riga.lv
Rīgas Imantas sākumskola	Slokas iela 197, Rīga, LV-1067	67412242; 67418808	imsk@riga.lv
Rīgas Itas Kozakēvičas Poļu vidusskola	Nīcgales iela 15, Rīga, LV-1035	67546742; 67546740; 67598375	ikpvs@riga.lv
Rīgas Juglas vidusskola	Kvēles iela 64, LV-1064	67533669; 67533664	rjvs@riga.lv
Rīgas Klasiskā ģimnāzija	Purvciema 38, Rīga, LV-1035	67570888	rklasg@riga.lv
Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola	Nīcgales ielā 26, Rīgā, LV – 1035	67575580 (Direktore)	rprv@rprv.lv
Rīgas Purvciema amatu skola	A. Detglavas iela 41a, Rīga, LV – 1035	67147581	sekretare@rpas.lv
Rīgas Purvciema vidusskola	Detlava Brantkalna 5, Rīga, LV-1082	67579659 (Direktors); 67578315 (Sekretāre)	pcvs@riga.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Rīgas Imantas vidusskola	Kurzemes prospekts 158, Rīga, LV -1029	67804297 (Direktors); 67412606 (Sekretāre)	rimvs@riga.lv
Rīgas Teikas vidusskola	Aizkraukles iela 14, Rīga, LV-1006	67553262 (kanceleja) 67553262 (Direktore)	rtvs@riga.lv
Rīgas Vieglās rūpniecības tehnikums	A.Briāna iela 13, Rīga, LV-1001	67374783; 67370260; 67375655	astrida.baumane@rvrt.lv
Rojas vidusskola	Zvejnieku 7, Rojas pag., LV - 3264	63291526	rojasvsk@inbox.lv
Ropažu vidusskola	Rīgas iela 5, p/n Ropaži, Ropažu novads, LV- 2135	67918208 (Direktore); 67803688 (Direktores vietn. māc. jaut.)	ropazuvssk@ropazuvsk.lv
Sabiles vidusskola	Ventspils ielā 17a, Sabile, Talsu novads, LV- 3294	63232301 (Direktore); 63237021 (māc. pārzine)	sabvsk@apollo.lv
Salaspils 1.vidusskola	Lauku iela 1, Salaspils, Rīgas rajons, LV-2121	67946814 (sekretāre) 67947253 (Direktore)	s1vsk@spils.lv
Saulkrastu vidusskola	Smilšu iela 3, Saulkrasti, Saulkrastu novads, LV- 2160	67952170 (Lietvede); 26604427; 29151423; 26600364	saulkrastuvsk@inbox.lv
Seces pamatskola	Secē, Seces pagasts, Jaunjelgavas novads, LV-5124	65129308 (Direktore); 65129308 (Direktores vietniece)	sarmastugle@inbox.lv
Sēlpils pamatskola	Indrāni, Sēlpils pagasts, Jēkabpils raj., LV-5233	65263588	selpilpsk@jekabpils-rp.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Siguldas 2.vidusskola	Kronvalda iela 7, Sigulda, Siguldas novads, LV-2150	67974384 67972544 67972419	siguldas2vsk@inbox.lv
Smiltenes Centra vidusskola	Dārza ielā 17, Smiltene, LV-4729	64707589	scv@inbox.lv
Stalbes vidusskola	Stalbe, Stalbes pagasts, Pargaujas novads, LV-4151	64134549	skola@stalbe.edu.lv
Stendes pamatskola	Brīvības iela 15, Stende, Talsu novads, LV-3257	29221377	stendpsk@apollo.lv
Svitenes pamatskola	Svitene, Svitenes pagasts, Bauskas raj., LV-3917	63926071 63926089	pilsrundale.skola@bauskarp.lv
Š. Dubnova Rīgas Ebreju vidusskola	Miera 62, Rīga, LV-1013	67520855; 67521525	sdvnrevs@riga.lv
Šķībes pamatskola	Skolas 3, Nākotne, Glūdas pag., Jelgavas novads, LV -3040	63077289, 28603829 (Direktore); 63077289, 28603829 (Lietvede)	skibespsk@jelgavasnovads.lv
Talsu 2.vidusskola	K.Mīlenbaha ielā 32, Talsi, LV -3201	63232160 (Direktore); 63232161; 63223165 (metodiskais centrs)	talsu2vsk@ls.lv
Talsu pamatskola	Gaismas iela 1, Talsi, LV -3201	63291842	talsupsk@e-apollo.lv
Tērvetes pamatskola	Tērvete, Tērvetes pagasts, Tērvetes novads, LV-3728	63726178	tervetes.psk@skolas.zemgale.lv

Skolas nosaukums	Adrese	Telefona numurs	E-pasta adrese
Trikātas pamatskola	Gaismaskalns, Tiriāta, Valkas raj., LV - 4731	64729203	trikataspamatskola@inbox.lv
Turaidas pamatskola	Turaida, Krimuldas pag., LV –2144	7957772	turaidasskola@krimulda.lv
Vaivaru pamatskola	Skautu iela 2, Jūrmala, LV -2008	67811175	vaivarupsk@navigator.lv
Valdemārpils vidusskola	Skolas iela 3, Valdemārpils, Talsu rajons, LV – 3260	63291102	valdskola@inbox.lv
Valmieras Pārgaujas pamatskola	Meža 12a, Valmiera, Valmieras raj., LV-4201	64235307	pargaujas.ssk@valmiera.edu.lv
Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātpamatskola - attīstības centrs	L.Paegles5/7, Valmiera, LV - 4200	64207381 (Direktora vietiece mācību darbā)	wbis_ac@valmiera.edu.lv andris.taurins@valmiera.edu.lv
Vecpiebalgas vidusskola	Gaismas iela 2, Vecpiebalgas pag., Cēsu raj., LV - 4122	64161448	vecpiebalga.vsk@vecpiebalga.lv
Vidrižu pamatskola	Vidriži, Vidrižu pagasts, Limbažu novads, LV-4013	64062225	vidrizu_ps@limbazi.lv
Vīgantes pamatskola	Staburaga pagasts, Jaunjelgavas novads, Aizkraukles raj., LV-5128	65144239	vigante@adc.lv.
Vilpulkas sākumskola	"Vilpulkas sākumskola", Vilpulka, Vilpulkas pagasts, Rūjienas novads, Valmieras raj., LV- 4241	64230918 64266843;	vilpulkas.sakumskola@valmierasrajons.lv
Virbu pamatskola	Virbu pagasts, Talsu novads, LV-3292	63252383; 63252386 (Direktore)	virbupsk@inbox.lv

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

1. Skolas nosaukums:
2. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - Jā (skolēnu skaits)
 - Nē
 - Cits variants
3. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - 1. - 4. klase
 - 5. – 9. klase
 - 9. – 12. klase
4. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - Jā (kāda?)
 - Nē
5. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?
 - Jā
 - Nē
6. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
 - Jā
 - Nē
 - Cits variants

7. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
8. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?
9. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?
10. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?
11. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā Nr.1 aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums Nr. 1

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda				
Literatūra				
Svešvalodas				
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika				
Informātika				
Dabas zinības				
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

12. Skolas nosaukums: Valkas pamatskola

13. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits 18 _)
- Nē
- Cits variants

14. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

15. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda? Speciālā pamatizglītības programma ar mācīšanās traucējumiem kods: 21015611)
- Nē

16. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā (individuālas papildus nodarbības, veido atgādnis, psihologa, logopēda regulāras nodarbības, uzskate, pagarināts darba izpildes laiks)
- Nē

17. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē
- Cits variants

18. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
Jā, pilnībā.

19. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Pagarināts darba (uzdevumu) izpildes laiks, tiek veidotas atgādnju grāmatiņas, vizuālas uzskates, uzdevumu nosacījumu papildus paskaidrošana, ja nepieciešams – teksta skaļa priekšā lasīšana.

20. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā, noteikti.

21. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?
Tieši tādi paši kā ikdienā (savādāki nemaz nevar būt).

22. Kādus palīg līdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	X	X	X	X
Literatūra		X	X	X
Svešvalodas		X	X	X
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)		X	X	X
Matemātika	X	X	X	X
Informātika				
Dabas zinības	X	X	X	X
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture		X		X
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

❖ Ar cieņu!

Valkas pamatskolas direktores vietniece izglītības jomā Gita Dreijere

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

23. Skolas nosaukums: Andreja Upīša Skrīveru vidusskola

24. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits 42)
- Nē
- Cits variants

25. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

26. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda?..speciālā pamatizglītības programma izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem - kods- 21015611.....)
- Nē

27. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā (individuālas konsultācijas, dažreiz individuāli uzdevumi)
- Nē

28. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē
- Cits variants

29. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Jā.

30. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Atbalsta materiālu izmantošanas iespējas mācību stundās, pārbaudes darbos, skolotāja palīgs atsevišķās mācību stundās.

31. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā

32. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Atbalsta materiālu(atgādņu) izmantošanas iespējas visos pārbaudes darbos, Valsts pārbaudes darbos atsevišķa telpa, speciālās norises kārtības ievērošana -garāks darba veikšanas laiks ar vairākiem starpbrīžiem, atgādņu izmantošana, speciālais pedagogs kā valsts pārbaudes darba vadītājs.

33. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Ko skolēns lieto mācību stundā kā atbalstu, nosaka skolotājs.

Pārbaudes darbos- shēmas, formulas, zīmējumi u.c.-īss, pārskatāms materiāls- atgādes.

Mūsu skolas skolēniem pamatā nepieciešams atbalsts pamata priekšmetos: matemātikā, latviešu valodā, svešvalodās, dabaszinātņu priekšmetos. Mākslu jomas mācību priekšmetos un sociālo zinību mācību priekšmetos skolēni ar mācīšanās grūtībām bieži vien veiksmīgi apgūst programmu.

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgādes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda				
Literatūra				
Svešvalodas				
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika				
Informātika				
Dabas zinības				
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

1. Skolas nosaukums: Valdemārpils vidusskola
2. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - Jā (skolēnu skaits 5)
 - Nē
 - Cits variants
3. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - 1. - 4. klase
 - 5. – 9. klase
 - 9. – 12. klase
4. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)
 - Jā (kāda? Speciālā pamatizglītības programma izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem)
 - Nē
5. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?
 - Jā
 - Nē
6. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
 - Jā

- Nē
- Cits variants

7. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Skolēniem atsevišķas mācību stundas pēc programmas tiek mācītas atsevišķi no klases.

8. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Atbalsta pasākumi ir dažādi: gan papildus skaidrojumi, gan papildus uzskates līdzekļi u.c.

9. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā

10. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Izveidotas atgātnes ar kuru palīdzību tiek veikti pārbaudes darbi, pagarināts darbu veikšanas laiks, divas reizes lasa priekšā nosacījumus.

11. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	x	x	x	Skolotājs uzdevumu nosacījumus atkārtoti divas reizes
Literatūra				
Svešvalodas				
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika	x	x	x	Skolotājs uzdevumu nosacījumus atkārtoti divas reizes
Informātika				
Dabas zinības				
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

❖ Ar cieņu I.Bērziņa
Valdemārpils vidusskolas direktora vietniece administrācijas darbā

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

12. Skolas nosaukums: LĪVĀNU 1. VIDUSSKOLA

13. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits _____) nav precīza skaita
- Nē
- Cits variants

14. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

15. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda?...ar kodiem 56, 58, 59.....)
- Nē

16. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā, ir papildus speciālais pedagogs, kas strādā individuāli stundā vai ārpus tās ar šiem bērniem
- Nē

17. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē

- Cits variants

18. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
Jā, ir konsultācijas

19. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Stundā šie bērni var izmantot formulas, kalkulatoru, alfabētu, dažādas citas lietas, ko pārējie nedrīkst.

20. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā

21. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Tie paši, kas mācību stundā.

22. Kādus palīg līdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	X	X	X	
Literatūra				
Svešvalodas	X	X	X	
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)		X	X	
Matemātika				FORMULAS
Informātika				
Dabas zinības				
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				Atbrīvojums
Vizuālā māksla				

❖ Zeltīte Vanaga

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

23. Skolas nosaukums: Vidrižu pamatskola

24. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits)
- Nē
- Cits variants

25. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

26. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda?.....)
- Nē

27. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā, piemēroti atbalsta pasākumi
- Nē

28. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē
- Cits variants

29. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Jā!

30. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Tabulu un shēmu izmantošana un lasa priekšā uzdevumu nosacījumus.

31. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā, valsts pārbaudes darbos un ieskaitēs.

32. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Tādi pat pasākumi, kā mācību stundās.

33. Kādus palīg līdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgādes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	x	x	x	lasa priekšā uzdevumu nosacījumus
Literatūra				
Svešvalodas				
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika	x	x	x	lasa priekšā uzdevumu nosacījumus
Informātika				
Dabas zinības				
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

34. Skolas nosaukums: Vaivaru pamatskola

35. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits 11)
- Nē
- Cits variants

36. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

37. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (Skolā ir licenzētas 6 speciālās pamatizglītības programmas, arī izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem)
- Nē

38. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā (individuāli darba uzdevumi, mazāks mājas darbu apjoms, atgādnes u.c.)
- Nē

39. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē

- Cits variants

40. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Jā.

41. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Skolēniem ir iespēja pēc stundām sagatavoties nākamajai dienai speciālā pedagoga vai sociālā pedagoga vadībā, voluntiera asistēšana stundā, diferencēti uzdevumi, papildus detalizētāks vielas izskaidrojums.

42. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā.

43. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Cita telpa, laika pagarinājums, atgādnes.

44. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	X	X	X	Nolasa tekstu skolēnam priekšā, palīdz orientēties darba lapā, mutiskas atbildes *
Literatūra		X		*
Svešvalodas		X	X	*
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika	X	X	X	*
Informātika				*
Dabas zinības			X	*
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture		X	X	*
Sociālās zinības				*

Mājturība un tehnoloģijas				*
Sports				
Vizuālā māksla				

Inese Kārklīņa, direktore

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

45. Skolas nosaukums: Stalbes vidusskola

46. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits 2 _)
- Nē
- Cits variants

47. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

48. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda?.....skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.....)
- Nē

49. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- Jā skolotāja palīgs strādā gan stundās, gan individuāli pēc stundām
- Nē

50. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē
- Cits variants

51. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
Jā, gan skolotāja palīgs, gan atbalsta materiāli

52. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Skolotāja palīgs, atbalsta materiāli konkrētam skolēnam,

53. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?
jā

54. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Darbu pilda atsevišķā telpā, ar atļautajiem palīglīdzekļiem un atbalsta materiāliem.
Papildus laiks, skolotāja – vadītāja izskaidrojums

55. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda				
Literatūra				
Svešvalodas				
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika	x	x	x	
Informātika				
Dabas zinības	x	x	x	
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture				
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

Zinu tikai par savu priekšmetu

❖ Ar cieņu Māra Buša

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

56. Skolas nosaukums: Kandavas novada Zantes pamatskola

57. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (skolēnu skaits 8)
- Nē
- Cits variants

58. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- 1. - 4. klase
- 5. – 9. klase
- 9. – 12. klase

59. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- Jā (kāda?...integratīvā 21015811,2101.5611.....)
- Nē

60. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

Jā individuāla pieeja, paskaidrošana, ilgāks darba izpildes laiks, mazāks darba apjoms, palīglīdzekļi, atgādnēs, tabulas

- Nē

61. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā

- Nē
- Cits variants

62. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Jā, individuāla pieeja, paskaidrošana, ilgāks darba izpildes laiks, mazāks darba apjoms, palīglīdzekļi, atgādnēs, tabulas, iespēja apmeklēt logopēdu.

63. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

individuāla pieeja, papildus paskaidrošana, ilgāks darba izpildes laiks, mazāks darba apjoms, palīglīdzekļi, atgādnēs, tabulas, skaitāmie kociņi. Individuālas darba lapas.

64. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā

65. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Skolēni darbu raksta citā telpā, darbu vada skolotājs, kurš mācījis konkrēto priekšmetu, individuāla pieeja, papildus paskaidrošana, ilgāks darba izpildes laiks ar starpbrīžiem, palīglīdzekļi, atgādnēs, tabulas,

66. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgātnes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	+	+	+	
Literatūra	+	+	+	
Svešvalodas	+	+	+	
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)				
Matemātika	+	+	+	
Informātika				
Dabas zinības	+	+	+	
Mūzika				
Latvijas un pasaules vēsture	+	+	+	
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas				
Sports				
Vizuālā māksla				

Labdien!

Mani sauc Antra Altena. Esmu studente Latvijas Universitātes Pedagoģijas bakalaura studiju programmā. Sava diplomdarba „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6.klasē)” ietvaros vēlos uzzināt, vai Jūsu skola savā mācību procesā un pārbaudes darbos pielieto atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem. Lai iegūtu pēc iespējas precīzus datus, ir ļoti svarīgi, lai Jūsu atbildes uz jautājumiem ir atklātas.

Šī aptauja ir anonīma. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana Jums prasīs apmēram 10 minūtes laika.

67. Skolas nosaukums: **Seces pagasta pamatskolu Jaunjelgavas novadā**

68. Vai Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- **Jā (skolēnu skaits 12)**
- Nē
- Cits variants

69. Ja Jūsu skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem, lūdzu, norādiet, kurā klašu grupā? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- **1. - 4. klase**
- **5. – 9. klase**
- 9. – 12. klase

70. Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem? (Vajadzīgo pasvītrot _)

- **Jā (kāda?... speciālās izglītības programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem, kods 21015611, speciālās izglītības programma bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem, kods 21015811)**
- Nē

71. Vai bērni ar mācīšanās traucējumiem saņem individuālu palīdzību mācību darbā no skolotāja? Ja jā, tad kādu?

- **Jā Individuāli paskaidrojumi, samazināts darba apjoms, pielāgots tekstu saturs, darba tempam pielāgots laika limits, darbs ar informatīvajām tabulām un atgādnēm .**
- Nē

72. Vai Jūsu skolā pedagogiem ir atbilstoša izglītība, lai palīdzētu bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā
- Nē
- Cits variants

73. Vai tiek nodrošināts atbalsts mācību procesā bērniem ar mācīšanās traucējumiem?

Atbalsta komandas darbs – logopēds, psihologs, spec. pedagogs, pašvaldības sociālais darbinieks (skolai nav iespējas algot sociālo pedagogu), pēc nepieciešamības tiek iesaistīts arī ģimenes ārsts.

74. Kādi ir atbalsta pasākumi mācību stundā?

Individuāli paskaidrojumi, atslodzes momenti, pielāgoti individuālie mācību materiāli, pielāgots teksta saturs un apjoms. Vairāk praktiskas darbošanās, mazāk skolotāja monologa. Nav skolotāja palīga.

75. Vai Jūsu skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem ieskaitēs, valsts pārbaudes darbos un eksāmenos?

Jā, atbilstoši valsts pārbaudes darbu norises laiku instrukcijai un katra skolēna individuālajām vajadzībām.

76. Kādi ir atbalsta pasākumi ieskaitēs, pārbaudes darbos, eksāmenos?

Vairāk nepieciešams ir darba veikšanas laika pagarinājums, nem līdz atgādes, bet vērojumi liecina, ka tās ne vienmēr izmanto, uzd. noteikumu nolasīšana skolēniem ar lasīšanas iemanu nepietiekamību.

77. Kādus palīglīdzekļus drīkst izmantot skolēni ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos, un valsts pārbaudes darbos? (Lūgums anketas pielikumā aizpildīt tabulu)

Drīkst izmantot visu, ko skolotājs ir pamanījis un izgudrojis, lai **kompensētu** (nevis špikotu vai nemācītos) to, ko bērns **nespēj** pats. To, kurā virzienā nepieciešams atbalsts, nosaka atbalsta komandas speciālisti, psihiatrs un apstiprina pedagogiski – medicīniskā komisija. Ja vecāki atsakās no ped.-med. komisijas, iespēju robežās atbalsts tiek sniegts saskaņā ar skolas speciālistu konstatēto un skolotāja novēroto, bet šajā gadījumā skolēns neskaitās speciālās izglītības programmā.

Anketas pielikums

Mācību priekšmets \ Atbalsta pasākums	Cita telpa	Laika pagarinājums	Atgādes (piem., likumi, ko prot izmantot)	Kāds cits atbalsta pasākums
Latviešu valoda	X	X	X	
Literatūra		X		
Svešvalodas		X	X	
Mazākumtautību valoda (krievu valoda vai cita)	-	-	-	-
Matemātika	X	X	X	
Informātika				
Dabas zinības		X	X	
Mūzika			X	
Latvijas un pasaules vēsture		X	X	
Sociālās zinības				
Mājturība un tehnoloģijas			X	
Sports				
Vizuālā māksla				

❖ Iveta Lasmane

Pētījuma gaitā iegūto rezultātu salīdzinājums

Informācija par skolām

Skolas nosaukums	Vai skolā mācās bērni ar mācīšanās traucējumiem (skolēnu skaits)	Kurā klašu grupā mācās bērni ar mācību traucējumiem	Vai Jūsu skolā ir speciālā vai integratīvā programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem?
Valkas pamatskola(A)	Jā, 18 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Jā, Speciālā pamatizglītības programma ar mācīšanās traucējumiem, kods: 21015611
Valdemārpils vidusskola (B)	Jā, 5 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Speciālā pamatizglītības programma izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem
Vidridžu pamatskola(C)	Cits variants	1 – 4 klase	Nē
Stalbes vidusskola(D)	Jā, 2 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Jā, skolēniem ar mācīšanās traucējumiem
Seces pagasta pamatskola(E)	Jā, 12 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Speciālās izglītības programma bērniem ar mācīšanās traucējumiem, kods 21015611, speciālās izglītības programma bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem, kods 21015811
Andreja Upīša Skīvera vidusskola(F)	Jā, 42 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase, 9.klase	Jā, Speciālā pamatizglītības programma izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem, kods: 21015611
Līvānu 1. Vidusskola(G)	Jā, nav precīza skaita	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Jā, ar kodiem 56, 58, 59
Vaivaru pamatskola(H)	Jā, 11 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Skolā ir licenzētas 6 speciālās pamatizglītības programmas, arī izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem
Zantes pamatskola(I)	Jā, 8 bērni	1 – 4 klase, 5 – 9 klase	Integratīvā 21015811,2101.5611

Atbalsts bērniem ar mācīšanās traucējumiem

Skolas nosaukums	Kas sniedz palīdzību bērniem ar mācīšanās traucējumiem	Vai pedagogiem ir atbilstoša izglītība darbā ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi	Vai skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos? Kādi tie ir?
Valkas pamatskola (A)	Skolotāji veido individuālas papildus nodarbības, psihologa, logopēda regulāras nodarbības, uzskate.	Jā	Jā, pagarināts darba (uzdevumu) izpildes laiks, tiek veidotas atgādņu grāmatiņas, vizuālas uzskates, uzdevumu nosacījumu papildus paskaidrošana, ja nepieciešams – teksta skaļa priekšā lasīšana.
Valdemārpils vidusskola (B)	Skolotāji	Jā	Jā, atsevišķas mācību stundas pēc programmas tiek mācītas atsevišķi no klases, gan papildus skaidrojumi, gan papildus uzskates līdzekļi. Izveidotas atgādnes ar kuru palīdzību tiek veikti pārbaudes darbi, pagarināts darbu veikšanas laiks, divas reizes lasa priekšā nosacījumus.
Vidridžu pamatskola (C)	Skolotāji piemēro atbalsta pasākumus.	Nē	Jā, tos pašus, ko mācību procesā, tabulu un shēmu izmantošana un lasa priekšā uzdevumu nosacījumus.
Stalbes vidusskola (D)	Skolotāja palīgs strādā stundās, gan individuāli pēc stundām.	Jā	Darbu pilda atsevišķā telpā, ar atļautajiem palīglīdzekļiem un atbalsta materiāliem. Papildus laiks, skolotāja – vadītāja skaidrojums.

Skolas nosaukums	Kas sniedz palīdzību bērniem ar mācīšanās traucējumiem	Vai pedagogiem ir atbilstoša izglītība darbā ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi	Vai skola nodrošina atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā un pārbaudes darbos? Kādi tie ir?
Seces pagasta pamatskola (E)	Logopēds, psihologs, spec. pedagogs, pašvaldības sociālais darbinieks (skolai nav iespējas algot sociālo pedagogu), pēc nepieciešamības tiek iesaistīts arī ģimenes ārsts.	Jā	Individuāli paskaidrojumi, samazināts darba apjoms, pielāgots tekstu saturs, darba tempam pielāgots laika limits, darbs ar informatīvajām tabulām un atgādnēm, atslodzes momenti, nav skolotāja palīga.
Andreja Upīša Skrīvera vidusskola (F)	Skolotājs, individuālas konsultācijas, dažreiz individuāli uzdevumi Atbalsta materiālu izmantošanas iespējas mācību stundās, pārbaudes darbos, skolotāja palīgs atsevišķās mācību stundās.	Jā	Pārbaudes darbos - shēmas, formulas, zīmējumi u.c.-īss, pārskatāms materiāls-atgādnis. Valsts pārbaudes darbos atsevišķa telpa, speciālās norises kārtības ievērošana, garāks darba veikšanas laiks ar vairākiem starpbrižiem, atgādņu izmantošana, speciālais pedagogs kā valsts pārbaudes darba vadītājs.
Līvānu 1. Vidusskola (G)	Skolotājs, ir papildus speciālais pedagogs, kas strādā individuāli stundā vai ārpus tās ar šiem bērniem.	Jā	Stundā šie bērni var izmantot formulas, kalkulatoru, alfabētu, dažādas citas lietas, ko pārējie nedrīkst.
Vaivaru pamatskola (H)	Skolotājs, speciālais pedagogs, kura vadībā var sagatavoties nākamajai dienas stundai.	Jā	Cita telpa, laika pagarinājums, atgādnis. papildus detalizētāks vielas izskaidrojums.
Zantes pamatskola (I)	Skolotājs, ir iespējams apmeklēt logopēdu.	Jā	Individuāla pieeja, ilgāks darba izpildes laiks, mazāks darba apjoms, palīglīdzekļi, atgādnis, tabulas. Skolēni darbu raksta citā telpā, darbu vada skolotājs, kurš mācījis konkrēto priekšmetu.

Bakalaura darbs „Atbalsta pasākumi bērniem ar mācīšanās traucējumiem pamatskolā (6. klase)” izstrādāts LU PPF Pedagoģijas nodaļā

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti, un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai

Autore: Antra Altena

paraksts un datums

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai
Vadītāja: Docente Dr. paed. Dita Nīmante

paraksts un datums

Darbs iesniegts Pedagoģijas nodaļā
Metodiķe:

vārds, uzvārds, paraksts, datums

Darbs aizstāvēts bakalaura pārbaudījumu komisijas sēdē

Datums un protokola numurs _____

Vērtējums _____

Komisijas sekretāre: _____